

Länsstyrelserna

Samhällsorientering för nyanlända

Länsstyrelsernas gemensamma redovisning 2017

■ Samhällsorientering för nyanlända

Länsstyrelsernas gemensamma
redovisning 2017

Meddelande	nummer 2017:04
Diarienummer	851-746-2017
Referens	Torgny Ängquist, enheten för social hållbarhet, Samhällsbyggnadsavdelningen, Länsstyrelsen Skåne. Mars månad, 2017.
Kontaktperson	Torgny Ängquist, Länsstyrelsen Skåne 010-224 17 13, torgny.angquist@lansstyrelsen.se
Webbplats	Assar Häggbladh, Länsstyrelsen Västernorrland 070-190 27 41, assar.haggbladh@lansstyrelsen.se www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Fotografier	Symbolbilder.se
ISSN	1101-9425
ISRN	LSTY-F-M—17/04--SE
Tryckt på	Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2017

Förord

Enligt förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare ska länsstyrelserna följa upp samhällsorienteringen och varje år lämna en redovisning till regeringen. Uppdraget ska samordnas och redovisas av Länsstyrelsen i Jönköpings län till Regeringskansliet senast den 2 mars 2017.

Länsstyrelserna har en nära samverkan med varandra kring integrationsuppdraget och arbetar för fördjupad kunskap och en samsyn i arbetssätt inom flera olika områden och frågor. De fokusgrupper som har bildats bedriver också nationellt utvecklingsarbete och ansvarar i vissa fall för uppdrag som ska samordnas för alla länsstyrelser.

Den här rapporten har skrivits av Ramböll Management Consulting (Ramböll) på uppdrag av länsstyrelsernas fokusgrupp för samhällsorientering. Fokusgruppen består av Torgny Ängquist, Länsstyrelsen i Skåne län, Assar Häggbladh, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Kirsten Brogaard, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Ingvor Ekinge, Länsstyrelsen i Sörmland. Årets uppföljning har genomförts genom en enkätundersökning till kommunerna och gruppintervjuer med deltagare i samhällsorienteringen. Ramböll har utfört enkätundersökningen samt bearbetat och sammanställt dataunderlaget. En av gruppintervjuerna med deltagare genomfördes av Ramböll, de övriga genomfördes av tjänstemän vid länsstyrelserna.

Detta ärende har beslutats av Länsråd Anneli Wirtén, Länsstyrelsen i Jönköpings län. Ärendet har föredragits av Torgny Ängquist, samordnare för länsstyrelsernas fokusgrupp för samhällsorientering.

Anneli Wirtén
Länsråd
Länsstyrelsen i Jönköpings län

Innehållsförteckning

Förord.....	5
Sammanfattning	7
Uppdragets bakgrund och syfte.....	9
Bakgrund och intention.....	9
Nyheter i årets rapport	9
Läsanvisning	10
Kommunernas genomförande följer kraven i förordningen.....	11
Samhällsorienteringen når en stor andel av de nyanlända.....	11
Kompletterande samhällsorientering	11
Flytt till annan kommun, arbete eller praktik vanligaste orsaker till avbrott.....	12
Kommentarer	14
Deltagarnas upplevelse av samhällsorienteringen.....	14
Samhällsorienteringen ger en god bild av samhällets funktion.....	15
Deltagarnas uppfattningar om innehållet.....	16
Kommentarer	18
Samhällsorienteringen behöver samordnas för att minska skillnader i utbud och kvalitet	19
Brister i lokal samverkan drabbar enskilda.....	19
Den regionala samordningen uppfattas fungera väl	20
Nationell samverkan skattas lägre och uppfattas vara ett tydligt förbättringsområde	20
Kommentarer	20
Samhällsorienteringens innehåll behöver styras tydligare och kvaliteten följas upp	21
Under samhällsorienteringen förs värdediskussioner.....	21
Bättre uppföljning av kvaliteten på träffarna efterfrågas	21
Utbildningen av samhällskommunikatörer är ett eftersatt område	21
Utökad nationell styrning av samhällsorienteringen behövs	22
Länsstyrelsernas rekommendationer till regeringen.....	23
Referenser	24
Enkätresultat.....	25
Svarsfrekvens	25
Deltagande	26

Sammanfattning

Länsstyrelsernas uppföljning av samhällsorienteringen har i år en större tonvikt på innehåll och kvalitet och målgruppens synpunkter och behov ges större utrymme i rapporten.

Vad gäller samhällsorienteringens räckvidd och träffbild ses en positiv utveckling under 2016. Fler än tidigare år, 262 kommuner, uppger att de erbjuder nyanlända samhällsorientering och även antalet deltagare har stigit. Från 2015 till 2016 rapporteras en ökning på 5400 deltagare i samhällsorienteringen. En majoritet av kommunerna tillhandahåller mer än 60 timmars samhällsorientering för sina deltagare och flertalet kommuner erbjuder hälsokommunikation. Samhällsorientering på dagtid är helt dominerande, men kompletteras i något ökande omfattning med samhällsorientering på distans och på kvällstid. Tillgängligheten har också fortsatt att utvecklas positivt, från redan höga nivåer.

Deltagare, som redan haft samhällsorientering och som intervjuats inför denna rapport har tydligt framfört att de önskar mycket dialog och aktiv medverkan samt närmare koppling till svenskt samhälls- och arbetsliv i samhällsorienteringen. Dialogen och den gemensamma reflektionen blir bättre när samhällsorienteringen ges på deltagarnas modersmål, vilket också sker i de allra flesta fall. Också träffar som sker på plats och inte på distans främjar möjligheterna till dialog och reflektion.

Samhällsorienteringen ses av deltagarna som högst nödvändig. De uppskattar innehållet och omfattningen som samhällsorienteringen har i dag men hade gärna sett att orienteringen gavs tidigare. De uttrycker ett omfattande behov av tidig kunskap om det svenska samhället, som ännu tydligare än i dag borde kompletteras och anpassas till den information som erbjuds under asyltiden.

De utvecklingsmöjligheter som framkommit i rapporten handlar till stor del om att förstärka arbetet med att kvalitetssäkra samhällsorienteringens innehåll samt att ge deltagarna utrymme att medverka i förbättringsarbetet. Innehållet kan kvalitetsutvecklas på flera sätt, bland annat genom förslagen på att utveckla utbildningen av samhälls- och hälsokommunikatörer, samt att stärka de kvalitativa inslagen i uppföljningen av samhällsorienteringen från länsstyrelsernas sida. Formerna för att låta deltagarnas synpunkter och behov uttryckas och tas till vara behöver också ses över och ske på ett mer systematiskt sätt än hittills.

Också samverkan och samordning mellan aktörer lokalt och regionalt behöver utvecklas. Det gäller administrativa rutiner för information mellan myndigheter och kommunerna, om namn, språk och adress till aktuella deltagare samt statistiska uppgifter om målgrupper. Ett enhetligt system för anmälan till samhällsorienteringen med utrymme för registrering av fler uppgifter i anmälningsformuläret skulle underlätta.

Slutsatser

Länsstyrelsernas vidgade roll inom integration kan gynna utvecklingen av samhällsorienteringen

Ett förslag som framkommit i uppföljningen är att genomgående verka för att förtydliga barnperspektivet och tydliggöra kraven på jämställdhet, i syfte att främja kvinnors etable-

ring på arbetsmarknaden. Arbetet involverar både kommuner och myndigheter och länsstyrelserna kan genom sina kunskaper om regionala och lokala förutsättningar stimulera kommunerna till att perspektiven integreras i deras arbete.

Länsstyrelserna har från och med 2017 fått utökat ansvar för asylsökande och vissa nyanlända. En del av uppgifterna hänger nära samman med länsstyrelsernas befintliga uppdrag inom samhällsorienteringen. Uppdraget inkluderar att verka för att det inom länet erbjuds insatser till målgruppen som kan främja kunskaper om det svenska samhället, om den svenska arbetsmarknaden samt främja hälsa. Länsstyrelserna har också uppgift att stärka beredskapen för mottagandet av ensamkommande barn och unga. Länsstyrelsernas uppdrag inom integration ger stor insikt i behoven och utmaningarna som kan finnas i respektive län. Detta kan komma samhällsorienteringen till godo, bland annat genom att verka för en förstärkning av barn- och jämställdhetsperspektiven i den samhällsinformation som länsstyrelsen är med och stödjer i det nya uppdraget om samordning av tidiga insatser för asylsökande.

Länsstyrelsernas rekommendationer till regeringen

Regeringen rekommenderas att ställa högre krav på återkopplingen av den kvalitativa nivån på samhällsorienteringen. Uppföljningen behöver fånga upp deltagarnas perspektiv. Reflektioner från deltagare om samhällsorienteringens innehåll, genomförande och kvalitet är ovärderliga för att utveckla samhällsorienteringen

Vidare rekommenderas regeringen att stödja utveckling av en nationell utbildning av samhälls- och hälsokommunikatörer för att skapa större likvärdighet och kvalitet. Flera lärosäten samverkar idag om MILSA och förutsättningarna för att utveckla ytterligare samarbete torde därför finnas. Det anses angeläget att fortsätta stödja arbetet när länsstyrelserna och övriga aktörer utvecklat och utvärderat arbetet med den nationella utbildningsplattformen.

Regeringen rekommenderas att ställa krav på nationella myndigheter att samverka ”i hela kedjan” ner på lokal nivå för att förbättra förutsättningarna för kontakt, bygga bort systemhinder och öka deltagandet i samhällsorienteringen.

Slutligen rekommenderas regeringen att uppmana myndigheter och kommuner att tillhandahålla information om olika aktörers uppdrag inom etableringen på flera språk. Regeringen kan uppdra åt myndigheter att utveckla informationsmaterial på de språk som nu är representerade bland nyanlända. Kommunerna behöver stimuleras att ge kommuninformation på andra språk än svenska. Den flerspråkiga informationen kan med fördel länkas från den alltmer utbyggda och nyttjade informationssidan www.informationsverige.se.

Uppdragets bakgrund och syfte

Bakgrund och intention

Samhällsorienteringen är sedan 2010 en del av etableringen av nyanlända och alla personer som omfattas av etableringslagen ges möjlighet att delta i samhällsorientering¹. Sedan 2013 kan även vissa anhöriginvandrare delta.² Förordningen (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare preciserar samhällsorienteringens syfte, innehåll, form och genomförande och anger att samhällsorienteringen i möjligaste mån ska bedrivas på modersmålet och ska omfatta minst 60 timmar.³ Kommunerna har ansvar för att erbjuda och genomföra samhällsorientering inom ett år efter att den nyanlände fått sin etableringsplan och ska upprätta en plan för verksamheten. Kommunen är enligt förordningen också skyldig att ge deltagaren intyg om genomförande efter avslutad samhällsorientering. De har också ansvar för att sprida information om verksamheten och motivera målgruppen att delta.

Samhällsorienteringen kan beskrivas som en samlande arena där det ges förutsättningar för möten och dialoger med nyanlända på deras modersmål. En central del av samhällsorienteringen är att erbjuda deltagarna dialog och reflektion. Samhällsorienteringen har därmed en stor potential och är en viktig resurs för att skapa tidiga och bättre förutsättningar för nyanländas delaktighet och arbetsmarknadsetablering i det svenska samhället.⁴

Länsstyrelserna har i uppdrag att stödja kommunerna i utförandet av samhällsorienteringen samt att stödja samverkan mellan de aktörer som berörs av mottagande och etablering i stort. Länsstyrelserna ska även följa upp samhällsorienteringen på årlig basis.

Nyheter i årets rapport

Uppföljningen av samhällsorienteringen har i årets upplaga en större tonvikt på dess innehåll och kvalitet. Huvudfokus i denna rapport är samhällsorienteringens resultat och uppföljningen belyser i år särskilt målgruppens synpunkter och behov.

Uppföljningen har tidigare år huvudsakligen genomförts genom enkätundersökningar till kommunala tjänstemän och med hjälp av enkäter direkt till deltagarna. Enkäter är inte ett helt passande verktyg när man ska belysa kvalitetsskillnader och fånga upp individuella skillnader i upplevd nytta. Svarsfrekvensen i deltagarenkäten var dessutom låg. Mot bakgrund av att länsstyrelserna sett ett starkt behov av att få in målgruppens erfarenheter och synpunkter på samhällsorienteringen, har andra datainsamlingsmetoder valts inför årets rapport, i samråd med Ramböll. Enkätundersökningen till deltagarna har i år ersatts av gruppintervjuer på plats med ett urval deltagare vilket har möjliggjort både följdfrågor, diskussioner och erfarenhetsutbyte.

¹ I enlighet med Lag(2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

² Lag(2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

³ Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

⁴ Länsstyrelsens sammanfattning till ESF om medel till fortsatt utveckling av MILSA, en forskningsbaserad stöd- och utvecklingsplattform för en hälsofrämjande och effektiv arbetsmarknadsetablering för nyanlända invandrare i samarbete mellan forskning och praktik.

DATAINSAMLING

Analysen vilar på fyra olika datakällor; enkätundersökning, gruppintervjuer, dokumentstudier och statistik från Arbetsförmedlingen. Enkätundersökningen har skickats ut till samtliga kommuner och har varit webbaserad. Årets enkät har besvarats av 264 kommuner och svarsfrekvensen är den hittills högsta, 91 procent.

Respondenterna har fått besvara frågor om kommunens genomförande av samhällsorienteringen samt väntetider och eventuella orsaker till dem.

Därtill har fem gruppintervjuer med deltagare i samhällsorienteringen genomförts på plats i Skånes län, Stockholms län, Södermanlands län, Västernorrlands län och Västra Götalands län. Vid gruppintervjuerna har tolk använts.

Vidare har samordnarna på länsstyrelserna i alla län analyserat svaren från sina kommuner enligt en gemensam mall.

Dessa fyra datakällor utgör underlaget för rapporten och dess förslag.

Läsanvisning

Rapporten är disponerad så att fokus flyttas från genomförande till resultat. Inledningsvis ges en introduktion om hur samhällsorienteringen har genomförts. Detta ger en bakgrund till de fördjupningar om innehållet, styrning och organisering samt utvecklingsbehov som följer.

Därefter, i det andra kapitlet, följer en beskrivning och analys av samhällsorienteringens innehåll där deltagarna själv får komma till tals.

I det tredje kapitlet redogör vi för samhällsorienteringens organisation, inslag och omfattning av samverkan på olika nivåer. Länsstyrelsernas analyser av verksamheten i länen presenteras också här.

I det fjärde kapitlet identifieras och sammanfattas samhällsorienteringens utvecklingsbehov rörande innehåll och styrning.

Därefter följer ett kapitel med titeln ”Enkätresultat” i vilken enkätundersökningens resultat sammanställs i grafer och förklarande kommentarer. Detta kapitel är tänkt att korsläsas parallellt med kapitlet innan och användas som ett referensmaterial.

Kommunernas genomförande följer kraven i förordningen

I detta kapitel sammanfattas kommunernas genomförande av samhällsorienteringen 2016 i förhållande till kraven i förordningen. Analysen av genomförandet gäller språk, omfattning och tillgänglighet, samt i vilken omfattning samhällsorienteringen ges av personer med lämplig pedagogisk utbildning eller erfarenhet och ämneskunskap.⁵ Omfattningen, formerna och språkutbudet skiljer sig i liten grad från tidigare år och de grundläggande kraven uppfylls överlag av kommunerna. Detta gäller framförallt kraven att samhällsorienteringen huvudsakligen ska ges på deltagarnas modersmål för att stärka deras förutsättningar att förstå det svenska samhället.

Samhällsorienteringen når en stor andel av de nyanlända

Enkätundersökningen har skickats till alla landets kommuner, och en mycket stor andel av kommunerna, 264 av 290 kommuner, har svarat. Av dessa erbjuder 262 kommuner samhällsorientering för nyanlända (se figur 1 i kapitlet Enkätresultat). Det går dock inte att utesluta att övriga kommuner erbjuder samhällsorientering. De resultat som här redovisas baseras på de kommuner som har svarat på årets enkätundersökning.

Kommunernas svar på enkäten visar att samhällsorienteringen i hög grad når ut till målgruppen och att antalet deltagare stiger för varje år. År 2016 är andelen nyanlända som erbjuds att ta del av samhällsorienteringen den hittills högsta och uppföljningen visar att samhällsorienteringens räckvidd och träffbild har utökats ytterligare. Deltagarantalet har ökat från 2037 registrerade deltagare år 2011, till närmare 23 470 deltagare 2016 (se figur 3, Enkätresultat). Från 2015 till 2016 rapporteras en ökning på 5400 deltagare i samhällsorienteringen.

Kompletterande samhällsorientering

Enkätsvaren visar att majoriteten av kommunerna, 57 procent, erbjuder fler timmars samhällsorientering än de 60 timmar som enligt förordningen är ett minimum. (se figur 20 i kapitlet Enkätresultat.) Variationen mellan kommunerna är stor vad gäller antalet timmar, mellan 75 till 180 timmar erbjuds av kommuner som har utökad samhällsorientering.

55 procent, 145 kommuner, erbjuder dessutom hälsokommunikation till målgruppen, se figur 21 i kapitlet om enkätresultat. Som visas i figur 24 är det stor grad av samvariation mellan kommuner som erbjuder samhällsorientering utöver 60 timmar och de kommuner som även erbjuder hälsokommunikation. Av 137 kommuner som erbjuder kompletterande samhällsorientering erbjuder nära 80 procent, 105 kommuner, också hälsokommunikation.

Motiven för att ge fler timmar är främst att deltagarnas kunskap om det svenska samhället är begränsade. 60 timmars samhällsorientering uppfattas vara för lite och upplevs inte ge tillräckliga kunskaper.

⁵ Dessa krav återfinns i Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

Innehållet i den kompletterande samhällsorienteringen varierar också mycket mellan kommunerna. Vissa kommuner erbjuder till exempel föräldrautbildning, yrkessvenska eller datoranvändning. Andra uppger att de erbjuder konsumentkunskap. I vissa fall ges orientering om dessa teman fristående, ibland som en del av den kompletterande samhällsorienteringen.

Deltagare som intervjuats har gett uttryck för att man som en del av samhällsorienteringen skulle kunna bredda kontakterna med samhället i stort genom att besöka arbetsplatser, introduceras i ideellt arbete för att utveckla språk, kunskap och förståelse. De uppfattar att samhällsorienteringen ger en nödvändig grund att bygga vidare på, men de önskar mer interaktion och mera praktik.

VÄNTETIDERNAS VARIERAR

De genomsnittliga väntetiderna till samhällsorientering uppges vara 10 veckor eller kortare. Det som mäts är väntetider efter anmälan till samhällsorienteringen och skiljer sig inte mellan kvinnor och män. Dock har andelen kommuner som säger sig ha de längsta väntetiderna (21 veckor eller längre) ökat, från 8 procent 2015 till 19 procent för kvinnor och 18 procent för män år 2016. Det kan också förekomma att vissa grupper av nyanlända får vänta längre på att få tillgång till samhälls- och hälsokommunikation, vissa upp till fem månader. Det gäller personer från små språkgrupper i fall där det är svårt att få tillgång till kommunikatörer på modersmålet eller tolk. Alla data om väntetider redovisas i figurerna 9-12 i enkätresultatkapitlet.

Det är värt att notera att enkäten bara ger tjänstemännens uppskattning av skälen till att samhällsorienteringen i vissa fall har erbjudits efter att personerna vistats flera år i Sverige. Enkäten ger dock ingen information om hur länge deltagarna har uppehållit sig i Sverige innan de erbjuds samhällsorientering. I intervjuer med deltagare ges det däremot exempel på deltagare som har bott i Sverige i upp till 3 år, innan de har erbjudits orienteringen.

Flytt till annan kommun, arbete eller praktik vanligaste orsaker till avbrott

Några av de som påbörjar samhällsorienteringen avbryter sitt deltagande i förtid. Andelen skiljer sig inte väsentligt från tidigare år. Flytt till annan kommun är det vanligaste skälet men det är också vanligt att andra aktiviteter, såsom praktik eller arbete, prioriteras framför samhällsorienteringen. 46 procent av kommunerna anger detta som orsak till avbrott (se figur 13 i Enkätkapitlet).

Länsanalyserna bekräftar denna bild och påpekar de negativa konsekvenser det kan få för deltagare när andra insatser eller åtaganden krockar med samhällsorienteringen.

MODERSMÅLET DOMINERAR I SAMHÄLLSORIENTERING OCH HÄLSOKOMMUNIKATION

I enkäten svarar kommunerna på om samhällsorienteringen ges på modersmål eller ett annat språk som deltagaren behärskar väl, lätt svenska eller svenska med tolk. Kommunerna

kan erbjuda en eller flera av dessa språkvarianter. Som visat i figur 18 i kapitlet Enkät-resultat, ges samhällsorientering i stor omfattning på modersmålet, hela 91 procent av kommunerna erbjuder det. 5 procent av kommunerna erbjuder samhällsorientering på svenska med tolk och 3 procent av kommunerna erbjuder samhällsorientering på lätt svenska. Resultaten skiljer sig bara marginellt från föregående år.

Frågan om hur stor andel av deltagarna som erbjuds hälsokommunikation på modersmålet är något justerad jämfört med föregående år, (se figur 22 i Enkätresultatkapitlet). En övervägande majoritet av de 145 kommunerna som erbjuder hälsokommunikation, ger den på deltagarnas modersmål.

SAMHÄLLSORIENTERING PÅ DISTANS ÖKAR NÅGOT

Kommunerna har fått uppge vilka tider och på vilket sätt de erbjudit samhällsorienteringen, - alltså hur träffarna schemalagts samt om orienteringen anordnats på distans exempelvis via webb. Resultaten redovisas i detalj i figur 19 i kapitlet Enkätresultat. Samhällsorientering på dagtid är helt dominerande; 98 procent av alla kommuner erbjuder detta alternativ. Utbudet av samhällsorientering på distans ökar 2016, efter nergång två år i rad, från som lägst 25 procent till 38 procent av kommunerna som erbjuder samhällsorientering i denna form.

Tillgängligheten har ökat något, från redan höga nivåer, som visas i figur 25 i enkätresultatkapitlet. Kommunerna har uppgett i vilken omfattning de har tagit hänsyn till deltagarnas olika förmågor att se, höra, röra sig, tåla vissa ämnen samt tolka och bearbeta information. Vad gäller syn-, hörsels- och rörelseförmåga uppger mellan 71 och 84 procent av svarande kommuner att de anpassat sitt genomförande av samhällsorienteringen till deltagarnas kapaciteter i dessa avseenden. När det gäller i vilken grad deltagarna tål födoämnen och dofter har drygt hälften av kommunerna, 53 procent, tagit hänsyn till det. 73 procent av kommunerna har tagit hänsyn till deltagarnas kapacitet att ta emot information.

MÅNGA KOMMUNER SAKNAR STATISTIK ÖVER FÖRDELNING MELLAN MÅLGRUPPERNA

I länsstyrelsernas uppföljning av samhällsorienteringen 2015 och 2016 var en viktig fråga att förklara skillnaderna i kommunernas respektive Arbetsförmedlingens statistik om deltagande. Det framkom att flera deltagare än de som är registrerade i Arbetsförmedlingens system deltar i samhällsorienteringen. Också i årets undersökning har kommunerna därför fått svara på om de för statistik över deltagande på ett sätt som gör det möjligt att urskilja deltagare i samhällsorienteringen som omfattas av etableringslagen, från personer ur den utökade målgruppen. Resultaten redovisas i figurerna 4 och 5 i kapitlet Enkätresultat.

Andelen kommuner som inte kan särskilja deltagare har ökat, från 30 procent som saknade denna möjlighet 2015 till 43 procent som inte kan särskilja deltagare i etableringen från den utökade målgruppen 2016.

Den utökade målgruppen är viktig eftersom den innehåller många kvinnor som kommer på anknytning men också många anhöriga till flyktingar med samma behov av stöd till integration som de som ingår i etableringslagens målgrupp. 250 kommuner uppger att de erbjuder samhällsorientering till den utökade målgruppen. De kommuner som inte erbjuder samhällsorientering till den utökade målgruppen, 12 kommuner, uppger resursbrist och svårigheter att nå gruppen som anledningar till varför.

Antal deltagare från den utökade målgruppen har ökat jämfört med resultatet från 2015 års enkät men är lägre än rapporterat deltagarantal 2014. Eftersom det inte går att säga hur stor målgruppen är totalt, begränsas möjligheterna att dra slutsatser om huruvida det aktiva arbetet med att nå målgruppen är tillräckligt.

När det gäller könsfördelningen mellan deltagare från den utökade målgruppen visar sig andelen kvinnor vara högre än den bland deltagarna i ordinarie målgrupp. 51 procent av deltagarna i den utökade målgruppen är kvinnor och 49 procent är män. Detta kan jämföras med fördelningen mellan kvinnor och män bland deltagare från den ordinarie målgruppen som under samma period varit 40 procent kvinnor och 60 procent män.

Kommentarer

En slutsats om genomförandet är att såväl innehåll som omfattning av samhällsorienteringen uppfyller minimikraven i förordningen om att erbjuda information och reflektion om att leva i Sverige, om rättigheter och skyldigheter, vardagsvanor, demokrati och hälsofrågor med mera. Kommunerna ska erbjuda minst 60 timmars samhällsorientering, och en majoritet av kommunerna erbjuder nu mer än de obligatoriska timmarna.

En övervägande del (77 %) av de kommuner som har utökad samhällsorientering erbjuder också hälsokommunikation.

En åtgärd i syfte att minska avbrotten i samhällsorienteringen kan vara att i större utsträckning erbjuda samhällsorientering på andra tider än dagtid. Skälen är många till att stimulera kommunerna att anordna orienteringsträffar även på andra tider och i alternativa former, såsom kvällstid, intensivt eller på distans. Samtidigt kan det vara viktigt att i ökad utsträckning lägga extra fokus på att genomföra orienteringen synkront med andra insatser inom etableringen.

Deltagarnas upplevelse av samhällsorienteringen

I årets uppföljning ägnas ett särskilt fokus åt deltagarnas perspektiv på samhällsorienteringen. Målgruppens perspektiv och erfarenheter av samhällsorienteringen är avgörande för det fortsatta arbetet med att vidareutveckla orienteringen så att dess bidrag till en snabbare och bättre integrationsprocess för den nyanlända blir än starkare. I detta kapitel återges synpunkter och erfarenheter från de 37 deltagare som intervjuats i gruppintervjuer på fem platser under november och december 2016. Deltagarna bjöds in av kommunikatörer eller samordnare i de aktuella länen och det var frivilligt att medverka. De teman som behandlades i gruppintervjun var alla kopplade till samhällsorienteringens innehåll och genomförande och deltagarna fick resonera kring hur dialogen kring begrepp som demokrati, mänskliga rättigheter, enskildas skyldigheter och rättigheter i övrigt och samhällets organisation lades upp. Deltagarna fick svara på om något ämnesområde varit särskilt intressant. De gavs också möjlighet att lämna synpunkter på samhällsorienteringens organisation och tillgänglighet, exempelvis om de hade haft svårt att ta sig till träffarna på grund av problem med barnpassning eller transport. Slutligen ställdes frågor om det var områden eller frågor som de saknade i samhällsorienteringen, eller om de hade andra förslag som skulle kunna utveckla samhällsorienteringen och göra den mer givande ur ett deltagarperspektiv.

Samhällsorienteringen ger en god bild av samhällets funktion

Deltagarna i gruppintervjuerna har överlag en positiv bild av samhällsorienteringen, både sett till innehållet och hur träffarna anordnas och erbjuds. Sammantaget bedöms samhällsorienteringens främsta värde vara att den ger omfattande information om väsentliga delar att känna till som ny i Sverige, från samhällsorganisationen som helhet till detaljer kring vardagliga möten med grannar. De ger uttryck för att samhällsorienteringen ger en god och värdefull grund för nyanlända att bättre förstå det svenska samhället och ger en bra bild av hur Sverige är uppbyggt. Till exempel uppskattas informationen om hur olika system fungerar. De uppskattar möjligheterna att lära om samhällets organisering vad gäller viktiga funktioner som jobb, skola och sjukvård, men också om frågor och teman som kan uppfattas som rena självklarheter för en som bott länge i Sverige, till exempel hur man betalar skatt. Samhällsorienteringen förtydligar också vilka förväntningar det är rimligt att ha på samhället men också vilka krav som ställs på medborgaren att bidra. Deltagarna betonar särskilt betydelsen av att få en insikt om det samlade systemet där rättigheter och skyldigheter går hand i hand.

Citaten nedan illustrerar deltagarnas positiva uppfattning.

”Ja det är en jättebra kurs. Om vi inte hade gått den hade vi varit blinda.”

”Viktigt att lära om jobb, skatt (skyldigheter) för att kunna göra rätt för sig. Men också om miljö - vi har till exempel inte samma sätt att sopsortera (i våra ursprungsländer).”

”Det var i själva verket SO som [gav] mig [...] en nyckel till samhället. Jag får information om mina rättigheter och skyldigheter som gjorde att jag kan umgås och behandla mina handlingar i

försäkringskassa, i arbetsförmedlingen eller andra myndigheter så det var som man säger jättebra nytta av den.”

”Det var fantastiskt att få så mycket information på den här kursen.”

Deltagarnas uppfattningar om innehållet

Deltagarna gavs tillfälle att reflektera kring vilken kunskap man behöver som ny i Sverige, och svaren uppehöll sig mycket kring det demokratiska systemet. En deltagare lyfte till exempel fram sin ökade förståelse för kärnvärden i demokratin där både enskilda och systemet måste följa gällande lagar och regler.

Vad gäller temat mänskliga rättigheter uppfattade flera deltagare det som angeläget. Det samma gäller information om enskildas rättigheter och skyldigheter. En åsikt var att man som ny i Sverige behöver få insikt i lagstiftning, regelverk, samhällets organisation och hur ansvaret ser ut mellan olika aktörer. Värdet för deltagarna i gruppintervjun om samhällsorienteringen handlade framför allt om vilka rättigheter och skyldigheter man har innan och efter man har fått uppehållstillstånd. All information om vad uppehållstillstånd innebär skattades högt av deltagarna.

HÄLSOFRÅGORNA UPPFATTAS SOM MYCKET ANGELÄGNA

Samhällsorienteringens delar som tar upp hälsorelaterade ämnen uppskattas högt av deltagarna i gruppintervjuerna, men även andra teman hade väckt stort intresse.

I en gruppintervju var det till exempel bred enighet om att delarna i samhällsorienteringen som gav kunskap om barns och kvinnors rättigheter är ytterst värdefulla. Flera deltagare betonade också vikten av att få information om hur sjukvården fungerar. När det som en del av hälsoinformationen gavs utrymme att diskutera när man i Sverige söker respektive *inte* söker läkarvård sågs detta som värdefull och ”ny kunskap” som annars är svår att komma åt för deltagarna.

SAMHÄLLSORIENTERINGEN BÖR GES TIDIGT

Deltagare i flera av gruppintervjuerna tar självant upp behovet av att tidigt få samhällsorientering. Detta illustreras i citatet nedan från en av deltagarna.

”Så fort man hittar en bostad att bo i bör man börja direkt i den här kursen”

Flera deltagare efterfrågar att samhällsorienteringen kan erbjudas så snart en nyanländ fått uppehållstillstånd. Skälen är att information om samhällets funktionssätt uppfattas vara helt grundläggande, och viktigare än språket. Informationen behövs också som grundplåt och fundament för annat lärande, både relaterat till arbetsmarknaden och till studier i svenska. Det optimala vore därför att de nyanlända ges anledning att ”börja direkt och inte vänta några månader. Direkt efter uppehållstillstånd.” En annan deltagare anser att samhällsorienteringen är så bra och viktig att den borde erbjudas under asyltiden, redan innan uppehållstillståndet är beslutat.

I flera av gruppintervjuerna med deltagare nämns dialogen om jämställdhet, mäns och kvinnors lika rättigheter och barns rättigheter som viktiga delar i samhällsorienteringen. Likaså

teman som miljö kopplat till svenskt vardagsliv är områden som deltagarna uttrycker positiva åsikter om. I en av intervjugrupperna är de till exempel helt överens om behovet av att öka antal lektioner om miljöarbete. Det är för denna grupp ett nytt tema som de efterfrågar mer kunskap om.

Även information och reflektionsmöjligheterna kring praktiskt vardagsliv uppskattas av de som intervjuats. Det illustreras av deltagarna med exempel av hälsokaraktär, såsom information och rådgivning om hur man har bra hälsa och vilka maträtter man kan laga men också hur man får en bra relation med sina grannar.

DELTAGARNA ÖNSKAR MER INFORMATION OM BOSTADS- OCH ARBETSMARKNADEN

De flesta intervjuade ger uttryck för att innehållet i samhällsorienteringen är intressant och att alla delar behöver finnas med. Teman som många omnämner som särskilt viktiga att få mer information om är bostadsfrågor och hur man kan söka jobb samt information om socialtjänst och försörjningsstöd. Information om bostadsmarknaden anses viktig också för att förhindra att de som nyanlända utnyttjas. Andra teman som efterfrågas är information om asylregler och anhöriganknytning samt hur man kan skydda sig mot bedrägerier.

Också informationen om grundläggande demokratiska rättigheter kan förstärkas och konkretiseras enligt flera deltagare. Det motiveras med att de behöver bred kompetens om svensk politik och politiska partier, då de enligt en deltagare ”*efter några år [...] kommer att rösta här [och] måste vara upplysta om de här partierna som finns.*”

Flera önskar att samhällsorienteringen vidgas ytterligare och att fler timmar kan erbjudas. Ett förslag på vad man kan använda lektionstiden till kommer från en som intervjuats i västra Sverige:

Om det blir extra timmar, en eller två, så kan man lägga in pass som språkcafé eller liknande så man får kontakt med andra, svenskar eller från andra länder också. Det borde finnas kurser med idrott/gymnastik - kurser med idrottsinslag så vi kan röra på oss mer.

Enligt deltagarna behöver samhällsorienteringen knytas närmare det svenska samhället. Större inslag av praktik och mer omfattande språkövningar skulle bidra till att göra nyanlända bättre rustade för ett liv i Sverige. Argumenten för att utveckla samhällsorienteringen på detta sätt, ges av flera deltagare i olika gruppintervjuer. En deltagare på gruppintervjun uttryckte detta.

”Vi undrar, här på sfi har vi bara tre timmar. Det är för litet. Vi behöver fler timmar. Inget på eftermiddagarna. Det är för litet undervisning. Vissa dagar endast SO. För att utvecklas behöver vi mer tid till. Man bygger ju upp sin tillvaro. Jag skulle önska komma ut och se själva hur det är och uppleva. Tex 2 veckors praktik som en del. Då byggs det snabbare. Syftet med SO är ju att vi ska integreras, så vi måste få komma ut och ni måste släppa in oss, två veckor. Det är bara en sak till och det är jättebra med SO, men vi vill också komma ut. Det borde finnas två eller tre veckor av praktik också. Studiebesök.”

Ett konkret förslag är att deltagarna på samhällsorienteringen får en hel dags praktik/auskultation på en svensk arbetsplats, med en handledare som är med hela dagen och som deltagaren kan diskutera med.

Kommentarer

Av gruppintervjuerna med deltagare framgår att deltagarna önskar mer dialog och aktiv medverkan under träffarna. I flera gruppintervjuer har deltagare poängterat att samhällsorienteringen ”är teori”, något som ska avhandlas och där tiden inte medger att deltagarna får reflektera över frågorna tillräckligt länge för att ge en djupare förståelse. Ett viktigt syfte med samhällsorienteringen är att ge utrymme för dialog och reflektion⁶ och det är angeläget att se till att dialogen kommer till stånd. Att ställa frågor till samhällskommunikatören, få del av deltagarnas upplevelser från mötet med myndigheter, ventilerar frustration och själv komma till tals ger i sig nya insikter om livet i Sverige. Det är därför av stort värde att deltagarna själva får yttra sig.

Men det är lika viktigt att kvaliteten på dialogen under träffarna följs upp, till exempel att man kan säkerställa att orimliga uppfattningar blir bemötta och missförstånd reds ut. Ytterligare en reflektion efter gruppintervjuer med deltagare är risken för att det blir en diskrepans mellan samhällsorienteringens information om det svenska samhället och den verklighet som sedan möter dem. För stort avstånd mellan idealbilden av samhället och deltagarnas erfarenheter riskerar att minska tilliten till samhällsinstitutionerna. Det bekräftas av en rapport från Malmö Högskola⁷ som visade att tilliten till det svenska sjukvårdssystemet var mycket låg bland nyanlända jämfört med den övriga befolkningen. Årets uppföljning har visat att deltagarna upplever att hälsofrågorna är mycket angelägna. Denna synpunkt sammanfaller delvis med de behov som ligger till grund för utbildningsplattformen för samhälls- och hälsokommunikation.

Deltagarna betonar starkt vikten av att samhällsorienteringen erbjuds tidigt. Flera deltagare förespråkar att få orienteringen ”direkt”. Årets uppföljning visar att nästan 20 procent av deltagarna behöver vänta 21 veckor eller längre efter att de anmälts till samhällsorienteringen, vilket är mer en fördubbling sett till antalet, jämfört med föregående år. Kommunerna uppger att ett ökat antal personer i etableringen, för litet antal deltagare från samma språkgrupp eller brist på kommunikatörer är främsta skälen till att väntetiderna har ökat. Insatser behövs för att vända trenden.

⁶ Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare, 6 §.

⁷ Slobodan Zdravkovic, Mathias Grahn, Carin Björgren Cuadra: Kartläggning av nyanländas hälsa. MILSA och Malmö Högskola, dec. 2016.

Samhällsorienteringen behöver samordnas för att minska skillnader i utbud och kvalitet

Länsstyrelsernas analys av kommunernas enkätsvar ger en bild av att organiseringen av samhällsorienteringen ser mycket olika ut över landet. Graden av "samorganisation" skiljer sig åt, vilken aktör som har en koordinerande roll i kommunernas SO-arbete är likaså olika. Också länsstyrelsens stöd och sammanhållande funktion varierar. Till exempel har en region utsett en kommuns s.k. SO-kansli som ansvarig för att kalla in personer från de kommuner som deltar i samarbetet, till samhällsorienteringen. I ett annat län har regionbiblioteket fått uppdraget att leverera samhällsinformation till kommunerna, vilket uppfattas stärka planering, samordning och möjliggöra samlad kompetensutveckling av samhällskommunikatörerna.

Brister i lokal samverkan drabbar enskilda

När det gäller lokal samordning visar både enkätsvaren i figurerna 28-30 och länsstyrelsernas samlade analyser att den lokala samverkan kan behöva utvecklas. Ett område där den lokala samverkan visserligen blivit bättre gäller uppföljningen av deltagarnas närvaro, som har utvecklats åt rätt håll. Det rapporteras även om förbättringar vad gäller samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen. Fortfarande brister dock myndigheters och kommuners samordning kring organisering och koordinering av de olika insatserna som nyanlända skall erbjudas.

Brister i informationsutbytet mellan myndigheter har konsekvenser för enskilda deltagare. Ett exempel är när praktik och språkupplärning äger rum på exakt samma tider som samhällsorienteringen. Andra konsekvenser som har rapporterats är att nyanlända tvingas vänta längre på att få samhällsorienteringen när kommunikationen mellan myndigheter och förvaltningar inte fungerar. Förklaringen är att administrativa svårigheter mellan myndigheter och kommun skapar problem att hitta deltagare, inkluderat namn, modersmål samt korrekt adress.⁸

Den lokala samordningen behöver förbättras ytterligare.

Många aktörers insatser gentemot nyanlända ges inte sällan i stuprör och samordningen mellan Arbetsförmedlingen, samhällsorienteringen och SFI behöver utvecklas för att ge individerna bra och sammanhållet stöd. Såväl insatser som planer som var och en av dessa aktörer tar fram behöver synkroniseras. Vidare förekommer det att kommuner involverar sig starkare för målgruppen nyanlända än deras uppdrag inom etablering kräver. Det motiveras till exempel med kommunernas generella ansvar att stödja invånare. Det finns således ett stort behov av en ökad samordning mellan olika organisationer men även inom olika förvaltningar i en och samma kommun.

⁸ Västmanlands analys av kommunernas svar på webbenkäten 2016.

Samverkan med Arbetsförmedlingen utpekas i flera av länsstyrelsernas analyser som ett utvecklingsområde. Det gäller bland annat utökad och gemensam information om att samhällsorienteringen finns och är en rättighet.

Ett län för också fram önskemål från kommunernas sida om tydligare rutiner och mer kontakt mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen för att underlätta informationsflödet dem emellan. En möjlig åtgärd som flera länsstyrelser tar upp, är att utveckla lokala överenskommelser. Användande av lokala överenskommelser kan hjälpa till att göra stödet till enskilda blir mer sammanhängande och bidra till att aktörerna överbygger de negativa effekterna som nämnts ovan.

Den regionala samordningen uppfattas fungera väl

Den regionala samverkan fyller flera syften, beroende på vilken organisering som samarbetet kring samhällsorienteringen har fått inom de olika länen. I vissa delar av landet samarbetar kommunerna regionalt eller ”delregionalt” om att erbjuda samhällsorienteringen på modersmål för nyanlända bosatta i olika kommuner. De flesta länsstyrelser uttrycker i sina analyser av kommunernas svar på webbenkäten att regional samverkan fungerar bra. Örebro beskriver till exempel en utvecklad regional samverkan och bedömer att den har varit avgörande för att kommunerna ska klara av sitt uppdrag i en period med ökande antal nyanlända. Heller inte kommunenkäten tyder på stort utvecklingsbehov, 83 procent av de som har svarat på den bedömer den regionala samverkan som ganska eller mycket bra, se figur 31 i enkätresultatkapitlet. Resultaten är på samma nivå som tidigare år.

Nationell samverkan skattas lägre och uppfattas vara ett tydligt förbättringsområde

Av enkätsvaren går att utläsa att kommunerna uppfattar att nationell samverkan fungerar sämre än tidigare. Svaren indikerar också att nationell samverkan har blivit mindre tydlig, eftersom hela 46 procent av kommunerna inte kan bedöma hur den nationella samverkan upplevs (se figur 32 i enkätresultatkapitlet). Länsstyrelsernas samlade analyser av enkätsvar hade till skillnad från tidigare inget utpekat fokus på nationell samverkan, men en stor del av de förbättringsförslag som har lagts, berör behoven av utvecklad nationell styrning.

Kommentarer

Ökad samordning regionalt och lokalt motiveras bland annat av att angelägna aktiviteter som SFI och samhällsorienteringen äger rum på samma tidpunkt. För deltagarna är det olyckligt och bättre samordning av administrativa system efterlyses. Vad gäller samverkan och styrning på nationell nivå belyses det närmare i nästa kapitel.

Samhällsorienteringens innehåll behöver styras tydligare och kvaliteten följas upp

Den huvudsakliga slutsatsen efter årets uppföljning av samhällsorienteringen för nyanlända är att fokus kan behöva förskjutas från omfattning, organisation och form till att i ökad utsträckning följa upp samhällsorienteringens kvalitet och innehåll. Det finns också behov av att fånga upp deltagarnas upplevelse och perspektiv på samhällsorienteringen. Det är en slutsats som grundas på länsstyrelsernas samlade analys av kommunernas enkätsvar och på de gruppintervjuer med deltagare som genomförts detta år. Bakgrunden för iakttagelsen och rekommendationerna som följer av den, utvecklas i detta kapitel.

Under samhällsorienteringen förs värdediskussioner

Årets uppföljning av samhällsorienteringen visar att kommunerna når ut till målgruppen med erbjudandet och att de som deltar värdesätter att få del av informationen. Också formerna som samhällsorienteringen ges på, fungerar enligt intervjuade deltagare och får goda betyg i kommunenkäten.

Ett antal utvecklingsområden har dock identifierats. Idéer från deltagarna är till exempel att göra formen mindre ”teoretisk” och ge större utrymme för praktiska inslag. Ämnesområden och teman som deltagarna önskar mer information om har också kommit upp. Vid sidan om praktiska ämnen framstår värdeladdade ämnen så som etik och jämställdhet som teman som kan ges större utrymme i samhällsorienteringen.

En slutsats är att samhällsorienteringen är ett forum där samhällsfrågor i vid mening kan diskuteras, från skattesystem och sopsortering till etik och moral. Ur deltagarnas önskemål går det att utläsa att behovet av att diskutera normer såsom jämställdhet och barns rättigheter är stort.

Bättre uppföljning av kvaliteten på träffarna efterfrågas

Flera av länsstyrelserna efterfrågar starkare uppföljning av samhällsorienteringens kvalitet. Den återkoppling som i dag ges om den kvalitativa nivån på samhällsorienteringen varierar. Ett förslag som framförts av flera länsstyrelser i årets undersökning är att det från nationell nivå borde ställas högre krav på uppföljning och information om samhällsorienteringens kvalitet.

Utbildningen av samhällskommunikatörer är ett eftersatt område

Länsstyrelserna efterfrågar vidare stöd i form av en kvalitetsgranskad utbildning av samhällskommunikatörer. Samhällskommunikatörernas kompetenser, bakgrund och villkor är mycket olika, vilket också kan ha betydelse för kvaliteten på den orientering som ges. Det

kan vara utmanande att få till en öppen dialog kring frågor om värden, förhållningssätt och rättigheter. Samhällskommunikatörernas förutsättningar att hantera dessa teman på ett bra sätt, kan variera, och en uppföljning med ökad fokus på innehållet i träffarna är därför önskvärd. Om de ska kunna leda samtal om etiskt känsliga ämnen i tillägg till att presentera faktainformation om Sverige, är underlagsmaterial, utökade möjligheter till fortbildning och närmare kontakt med varandra över kommungränserna värdefullt stöd.

Samhällsorienteringen ska erbjuda möjligheter för dialog och att säkerställa att deltagarna kommer till tals, torde vara prioriterat. Stöd till de som de facto förestår arbetet med samhällsorienteringen och har en ledande roll, samhällskommunikatörerna, kan därför behövas, inkluderat stöd i syfte att utveckla deras kompetens i att leda samtal.

Flera länsstyrelser har tagit upp frågan om att ge länsstyrelserna en koordinerande och uttalad stödjande roll gentemot samhällskommunikatörerna. Bland annat har länsstyrelserna i Västernorrland, Jönköping och Dalarna föreslagit detta. Den sistnämnda uttalar till exempel att kommunernas kapacitet att tillhandahålla kvalitet i samhällsorienteringen är kopplat till kompetensutveckling och utbildning av samhällsinformatörer.

Utökad nationell styrning av samhällsorienteringen behövs

Överlag ser länsstyrelserna ett behov av ökad nationell samordning i syfte att minimera skillnader i samhällsorienteringen efter bostadskommun. För att säkra likvärdigheten och ge alla nyanlända samma samhällsorientering oberoende av var i landet de bor, ser länsstyrelserna ett behov av att samordna samhällsorienteringen på nationell nivå.⁹ Det gäller utveckling av ett gemensamt underlag (metoder, riktlinjer för innehållet) och en nationell utbildning av kommunikatörerna som håller i samhällsorienteringen ("lärarna").

För att höja kvaliteten och säkerställa likvärdig samhällsorientering över hela landet lägger länsstyrelserna i sina samlade analyser av kommunernas enkätsvar fram flera förslag till hur samhällsorienteringen kan styras och samordnas bättre från nationell nivå. Bland förslagen är tre förslag särskilt intressanta. Det är förslaget om att utveckla en nationell utbildningsplattform för samhällsorientering och hälsokommunikation, att vidareutveckla uppföljningen av samhällsorienteringen samt att utse en ansvarig aktör för att driva på en mer samlad utveckling av samhällsorienteringen vad gäller material och metod.

UTVECKLA EN NATIONELL UTBILDNINGSPLATTFORM FÖR SO OCH HÄLSOKOMMUNIKATION

MILSA är en forskningsbaserad stödplattform för migration och hälsa, där länsstyrelser i samverkan med universitet, Arbetsförmedlingen, SKL, Försäkringskassan, Migrationsverket samt representanter för civilsamhället medverkar. Ett av MILSA:s delprojekt har syftet att utveckla, tillgängliggöra, genomföra och utvärdera en nationell utbildningsplattform för samhälls- och hälsokommunikatörer. Tanken är att utveckla en internetbaserad grundkurs med samhälls- och hälsokommunikatörer som målgrupp, som kan läsas interaktivt över 40 veckor. Målet är en nationell kapacitetsförstärkning med bättre kvalitet och kompetenshöjning i samhällsorienteringen, något som över tid väntas bidra till ett bättre mottagande,

⁹ Källa är länsstyrelsernas samlade analys av kommunernas svar på webbenkäterna.

snabbare etablering på arbetsmarknaden och minskade hälso- och sjukvårdskostnader för samhället i stort. Utbildningen ska enligt plan utvärderas på tre nivåer, där effekter hos de som går utbildningen, samt de som tar emot informationen på systemnivå ska mätas.

MER UTVECKLAD UPPFÖLJNING

Behoven av att följa upp och utvärdera de olika formerna av samhällsorientering är stort. Att kunna utvärdera och bedöma variationer av orienteringen efterfrågas, t ex jämförande studier av samhällsorientering på modersmål, enkel svenska, med tolk eller på distans.

GE UPPDRAG OM ATT UTVECKLA SAMHÄLLSORIENTERINGEN

Det efterfrågas ett explicit samordningsuppdrag för att driva samhällsorienteringsfrågor på nationell nivå avseende metodfrågor, kvalitetsuppföljning, kompetensutveckling för kommunikatörer, marknadsföring generellt och till den utökade målgruppen. Till exempel kan det finnas stora vinster om webbaserad samhällsorientering på flera språk samt gemensamt studiematerial utvecklas samlat. Någon tydlig aktör att få ett sådant uppdrag pekas dock inte ut i förslaget.

Länsstyrelsernas rekommendationer till regeringen

Regeringen rekommenderas att ställa högre krav på återkopplingen av den kvalitativa nivån på samhällsorienteringen. Uppföljningen behöver fånga upp deltagarnas perspektiv. Reflektioner från deltagare om samhällsorienteringens innehåll, genomförande och kvalitet är ovärderliga för att utveckla samhällsorienteringen och bättre utnyttja den kommunikationskanal som dessa träffar utgör.

Regeringen rekommenderas också att stödja ett arbete på nationell nivå om innehållet i hälsokommunikationen.

Vidare rekommenderas regeringen att stödja utveckling av en nationell utbildning av kommunikatörer för att skapa större likvärdighet och kvalitet. Flera lärosäten samverkar idag om MILSA och förutsättningarna för att utveckla ytterligare samarbete torde därför finnas. Det anses angeläget att fortsätta stödja arbetet när länsstyrelserna och övriga aktörer vunnit erfarenhet med den nationella utbildningsplattformen.

Regeringen rekommenderas att ställa krav på nationella myndigheter att samverka ”i hela kedjan” ner på lokal nivå för att förbättra förutsättningarna för kontakt, bygga bort systemhinder och öka deltagandet i samhällsorienteringen.

Slutligen rekommenderas regeringen att uppmana myndigheter och kommuner att tillhandahålla information om olika aktörers uppdrag inom etableringen på flera språk. Regeringen kan uppdraga åt myndigheter att utveckla informationsmaterial på de språk som nu är representerade bland nyanlända. Kommunerna behöver stimuleras att ge kommuninformation på andra språk än svenska.

Referenser

Författningar

Lag(2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Lag(2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

Förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare.

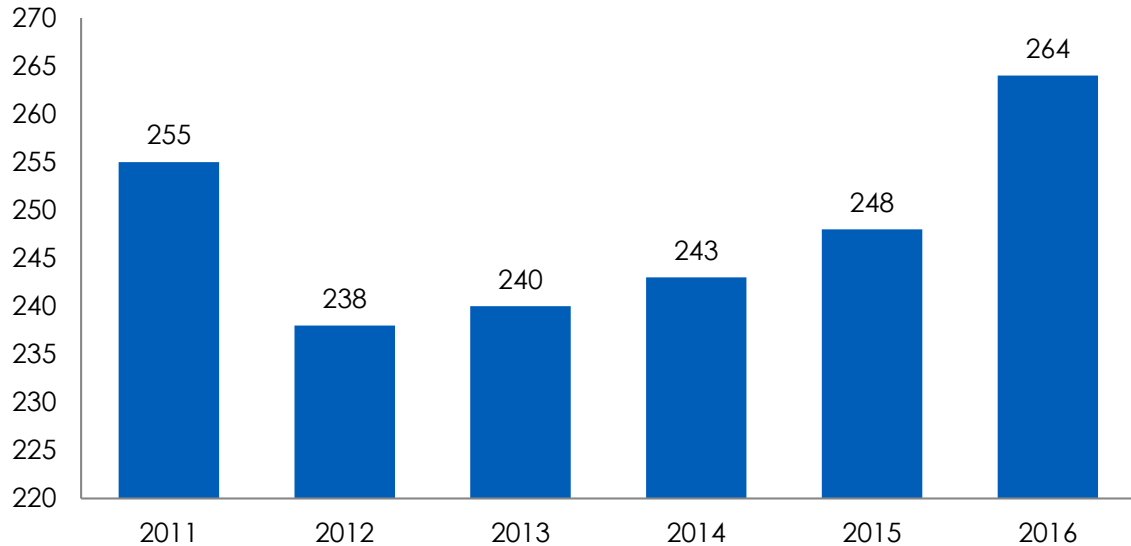
Övrigt referensmaterial

Slobodan Zdravkovic, Mathias Grahn, Carin Björngren Cuadra: Kartläggning av nyanländas hälsa. MILSA och Malmö Högskola, 2016.

Enkätresultat

Svarsfrekvens

Figur 1. Antal kommuner som har svarat på samhällsorienteringsenkäten per år.

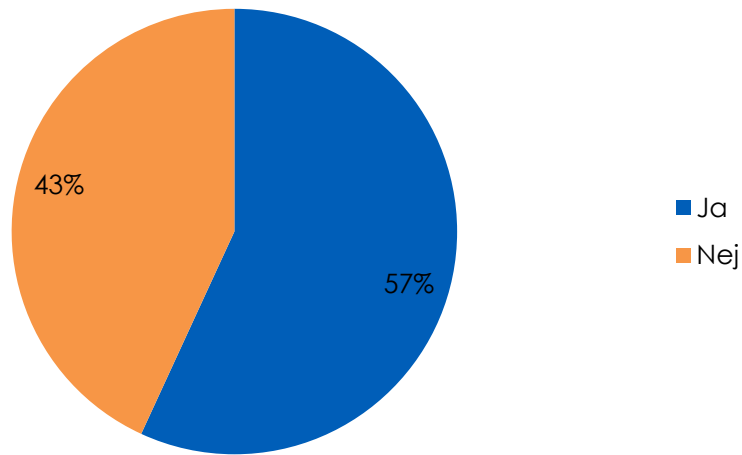

Efter att antalet svarande kommuner sjönk mellan 2011 och 2012 års webbenkäter har svarsfrekvensen kontinuerligt stigit för varje år. Svarsfrekvensen är i årets webbenkät den hittills högsta, 91 procent, vilket innebär att 264 kommuner har besvarat enkäten.

Deltagande

URSKILJA DELTAGARE

Figur 2. För er kommun statistik på ett sådant sätt att det går att urskilja deltagare i SO som omfattas av etableringslagen från personer ur den utökade målgruppen?

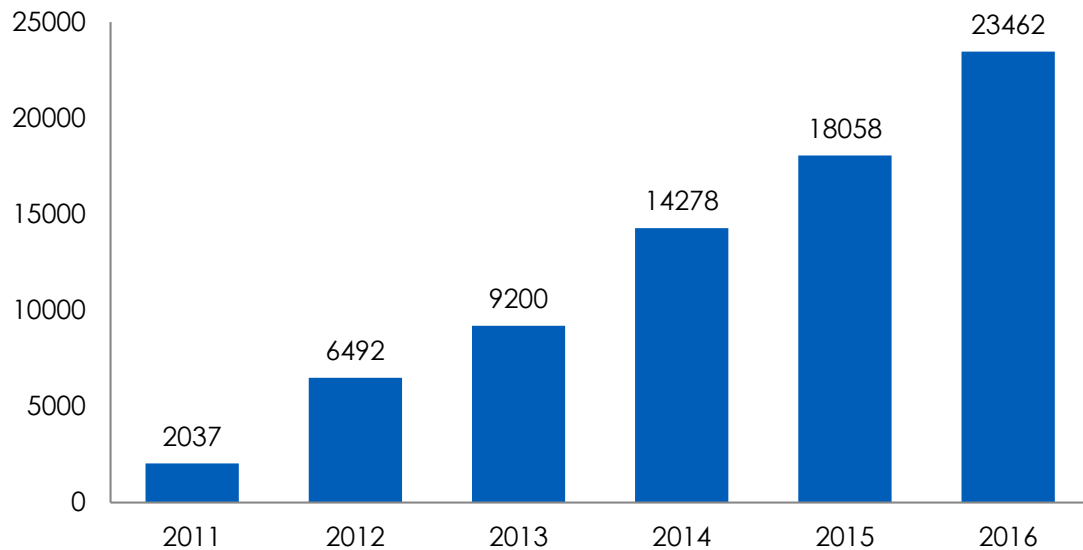

Svar från 262 kommuner.

Andelen kommuner som uppger att de för statistik på ett sådant sätt att det går att urskilja deltagare i samhällsorienteringen som omfattas av etableringslagen från personer ur den utökade målgruppen har minskat jämfört med föregående år. 57 procent av kommunerna uppger i 2016 års webbenkät att de statistiskt kan urskilja deltagare i samhällsorientering som omfattas av etableringen från deltagare ur den utökade målgruppen att jämföra med 63 procent i 2015 års webbenkät.

ANTAL DELTAGARE

Figur 3. Kommunernas uppgifter om antalet deltagare, etablering, i samhällsorientering 2011-2016.

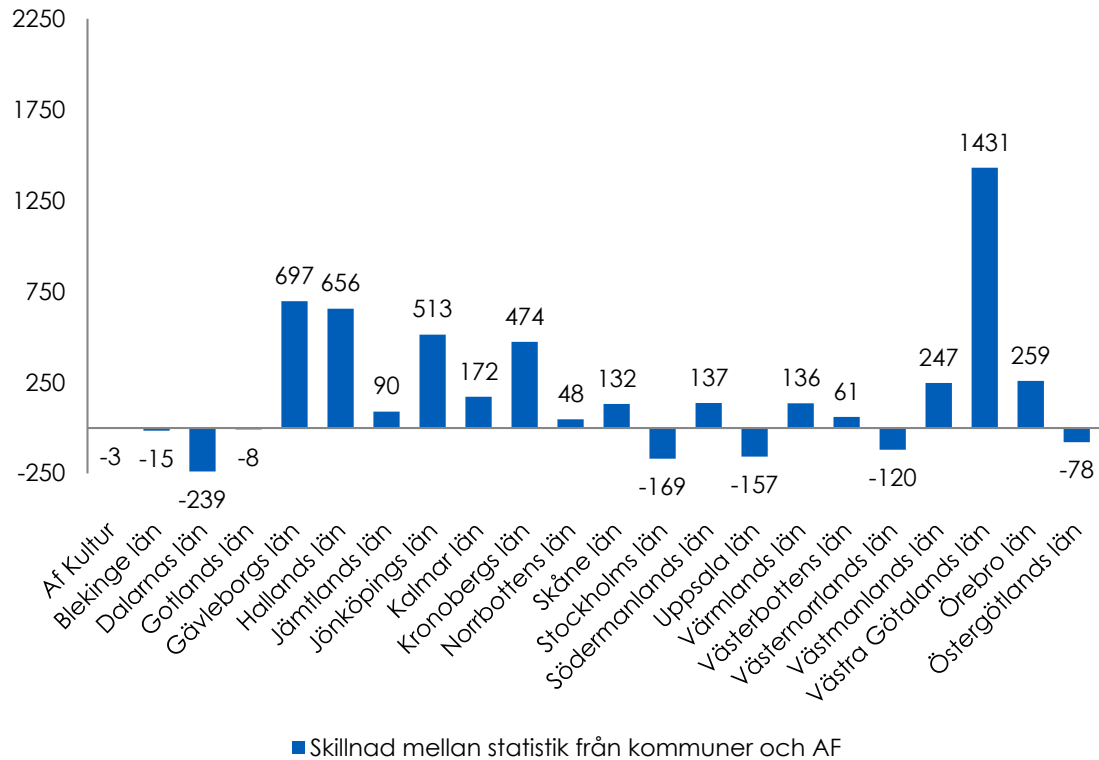

Antal svarande kommuner på respektive års enkäter: 2011: 255 kommuner, 2012: 238 kommuner, 2013: 240 kommuner, 2014: 243 kommuner, 2015: 248 kommuner och 2016: 262 kommuner.

Länsstyrelserna har frågat både kommuner och Arbetsförmedlingen hur stort deltagandet varit mellan den 1 oktober 2015 och den 30 september 2016. Av de 264 kommuner som besvarade webbenkäten angav två av dessa att de inte erbjuder någon samhällsorientering. För de övriga 262 kommunerna hade totalt 23 462 personer i etableringen påbörjat samhällsorienteringen för första gången. Antal deltagare i etableringen har ökat för varje år, vilket bör ses som en naturlig följd av att både mottagandet av nyanlända samt antal kommuner som slutfört webbenkäten ökat under denna period. Totalt har antal deltagare i etableringen i samhällsorienteringen ökat med 5 404 deltagare jämfört med samma period föregående mättillfälle.

Av deltagarna är 40 procent kvinnor och 60 procent män. Könsfördelningen är i linje med hur det ser ut totalt i etableringen där 40 procent är kvinnor och 60 procent män.

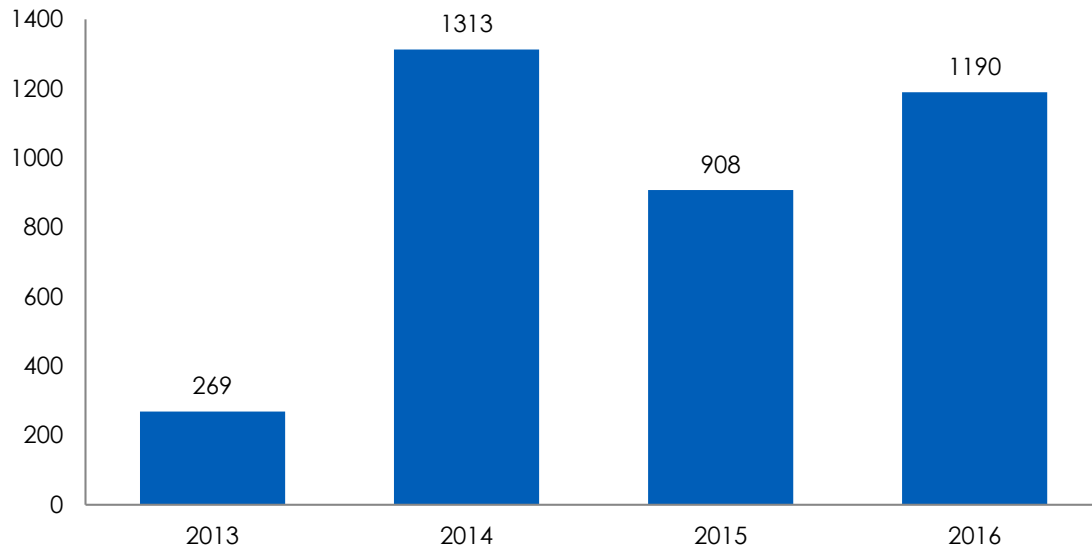
Figur 4. Skillnad mellan antal deltagare, etablering, enligt statistik från kommunerna och Arbetsförmedlingen per län.

Statistiken kommer ifrån de 264 kommuner som besvarat samhällsorienteringsenkäten och Arbetsförmedlingen. Positiva tal innebär att kommunerna i länet har angett fler deltagare än vad Arbetsförmedlingen har rapporterat. Negativa tal innebär att kommunerna i länet har angett färre deltagare än vad Arbetsförmedlingen har rapporterat. Utöver statistik för länen rapporterar Arbetsförmedlingen även antal deltagare i Af Kultur vilket inte har fångats upp av svaren från webbenkäten.

För samma mätperiod som kommunerna har angivit totalt 23 462 deltagare i etableringen i samhällsorientering anger Arbetsförmedlingen att 19 198 personer varit i etableringen och haft aktiviteten samhällsorientering någon gång under perioden oktober 2015 till och med september 2016. Skillnaden mellan kommunernas och Arbetsförmedlingens statistik är därmed 4 264 personer. I förra årets rapport saknades 7 972 personer från Arbetsförmedlingens statistik jämfört med kommunernas rapportering. Figur 4 visar skillnaden mellan antal deltagare kommunerna har uppgett i webbenkäten och antal deltagare enligt Arbetsförmedlingen uppdelat per län. Den största statistiska diskrepansen finns i Västra Götalands län där kommunerna har angett 1 431 fler deltagare än vad Arbetsförmedlingen har rapporterat.

Figur 5. Kommunernas uppgifter om antalet deltagare, utökad målgrupp, i samhällsorientering 2011-2016

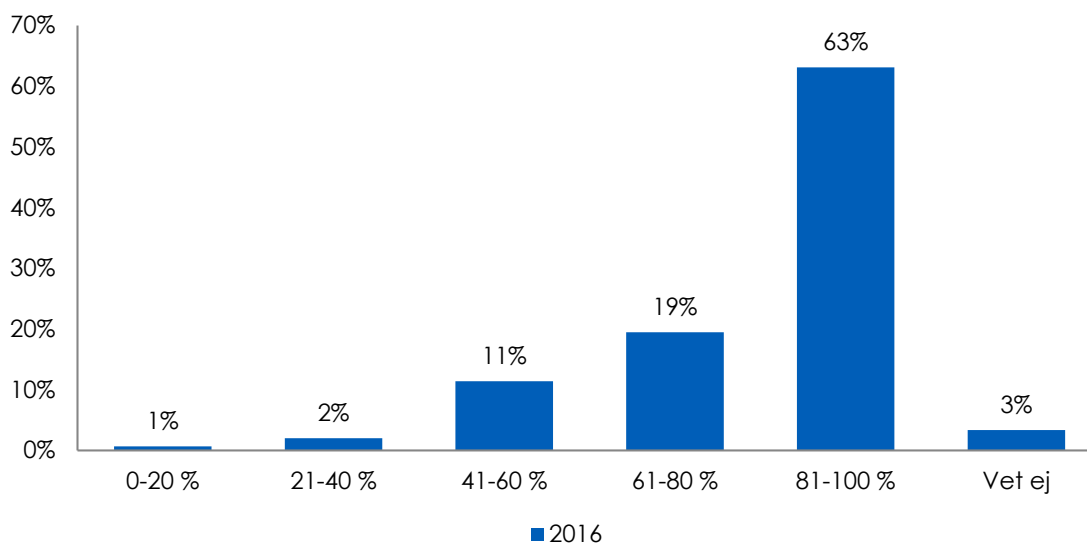
Antal svarande kommuner på respektive års enkäter: 2013: 240 kommuner, 2014: 243 kommuner, 2015: 248 kommuner och 2016: 262 kommuner.

250 av de 262 kommuner som svarat att de erbjuder samhällsorientering erbjuder även samhällsorientering till den utökade målgruppen. Av de kommuner som inte erbjuder samhällsorientering till den utökade målgruppen nämns resursbrist och svårigheter att nå gruppen som orsak. De kommuner som inte för statistik så att det går att urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen har ombetts uppskatta antal deltagare i den utökade målgruppen. Genom att räkna samman uppgifterna från kommunerna som kan urskilja deltagarna med uppskattningarna från de som inte kan urskilja deltagarna uppgår antal deltagare i samhällsorienteringen ur den utökade målgruppen under perioden 1 oktober 2015 till 31 september 2016 till 1 190 personer.

Andelen kvinnor är högre i den utökade målgruppen jämfört med deltagarna i etableringen. 51 procent av deltagarna i den utökade målgruppen är kvinnor och 49 procent är män. Antal deltagare från den utökade målgruppen har ökat jämfört med resultatet från 2015 års enkät men är lägre än rapporterat deltagarantal 2014. Eftersom det inte går att säga hur stor målgruppen begränsas slutsatser om huruvida det aktiva arbetet med att nå målgruppen är tillräckligt.

VÄNTETIDER

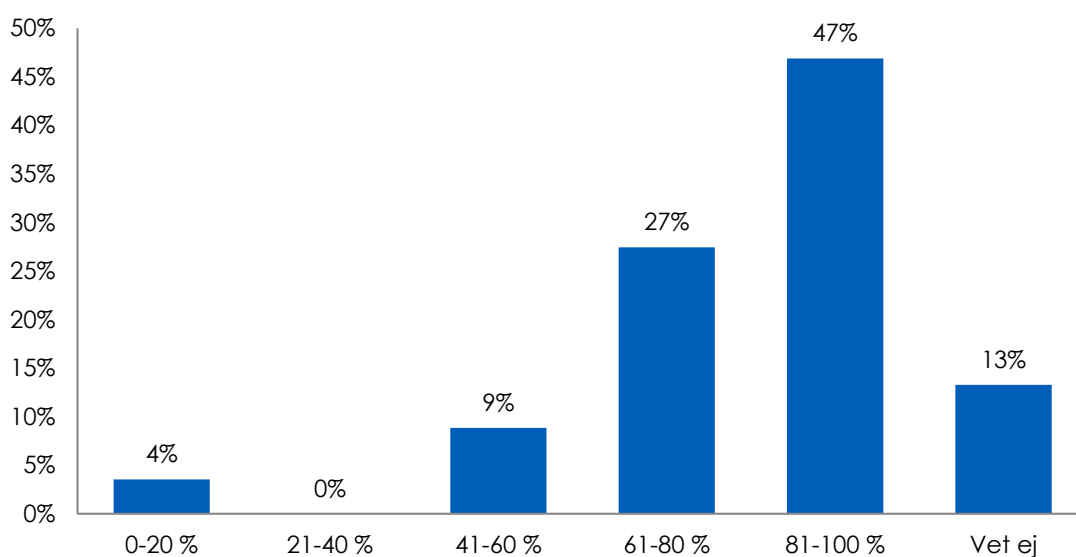
Figur 6. Andel deltagare, etablering, som avslutar samhällsorienteringen inom ett år från anmälan i de kommuner som kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökad målgrupp.

Endast svar från de 149 kommuner som kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökade målgruppen.

Av kommunerna som kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökade målgruppen uppger majoriteten, 63 procent, att 81-100 procent av deltagarna avslutar samhällsorienteringen inom ett år från anmälan. Endast 1 procent av kommunerna, vilket representerar en kommun, uppger att 0-20 procent av deltagarna avslutar samhällsorienteringen inom ett år från anmälan.

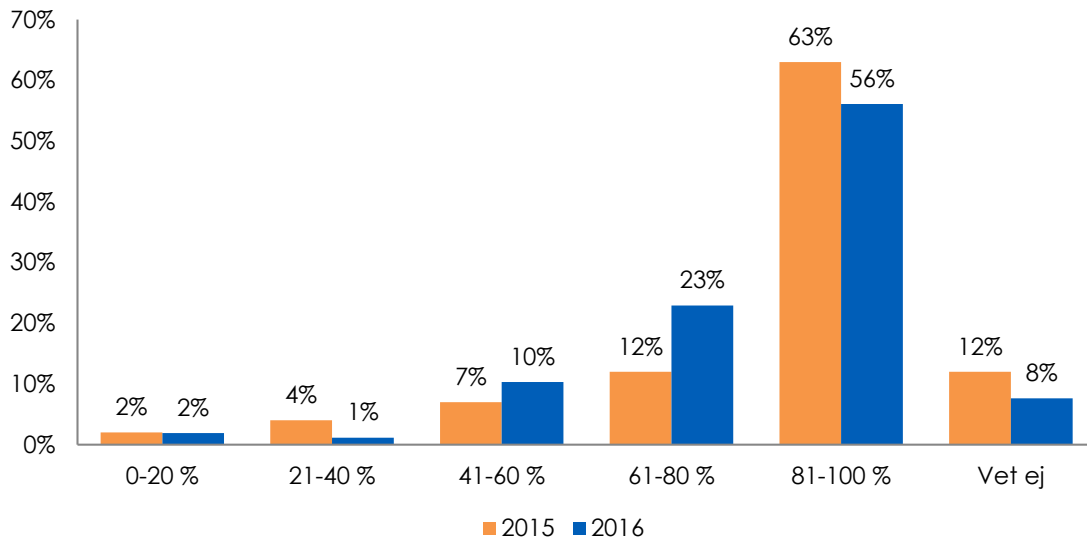
Figur 7. Uppskattad andel deltagare, etablering, som avslutar samhällsorienteringen inom ett år från anmälan i de kommuner som inte kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökad målgrupp.

Endast svar från de 113 kommuner som inte kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökad målgrupp.

Kommunerna som inte kan urskilja deltagargrupperna från varandra har uppskattat uppgifterna. Här är andelen kommuner som svarar ”Vet ej”, ”61-80 %”, ”41-60 %” och ”0-20 %” högre samtidigt som andelen kommuner som svarar ”21-40 %” och ”81-100 %” är lägre.

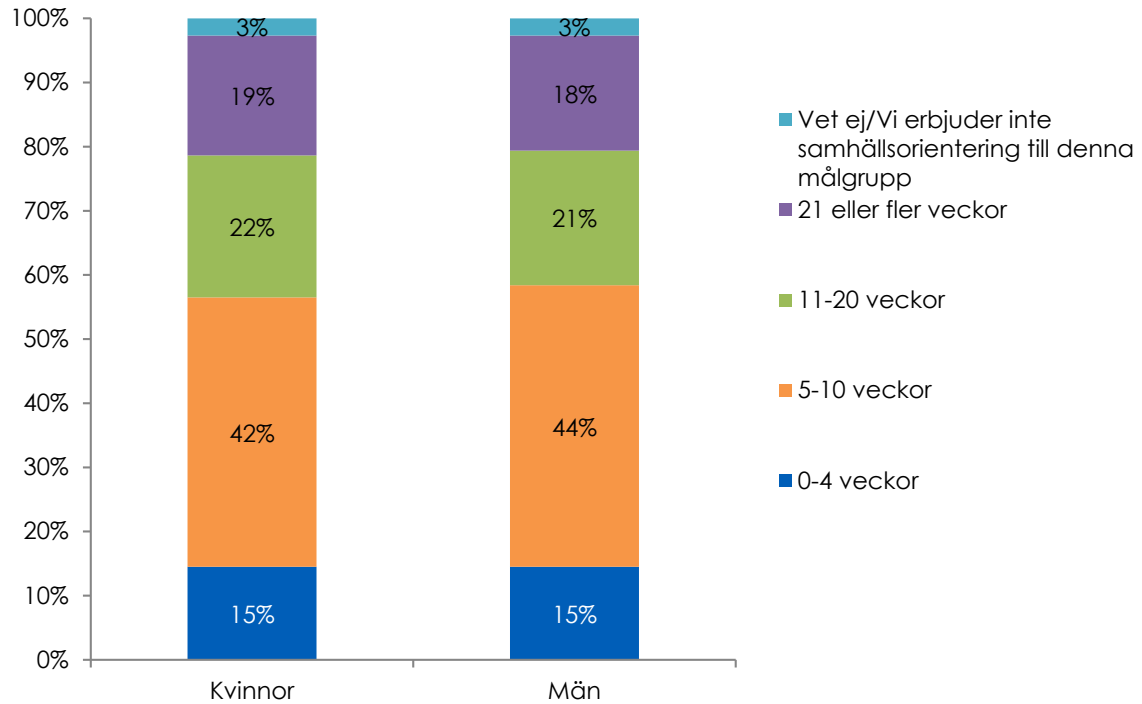
Figur 8. Andel deltagare, etablering, som avslutar samhällsorienteringen inom ett år från anmälan i både kommuner som kan och inte kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökad målgrupp.

För 2016 års andelar har svaren från de kommuner som kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen slagits samman. Svar från 262 kommuner år 2016 och 248 kommuner år 2015.

När uppgifterna från kommunerna som för statistik på sådant sätt att de kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen slås samman visar resultatet från webbenkäten att majoriteten av kommunerna, 56 procent, uppger att 81-100 procent av deltagarna avslutar samhällsorienteringen inom ett år från anmälan. Det är en minskning från föregående år då 63 procent av kommunerna angav att 81-100 procent av deltagarna avslutade samhällsorienteringen inom ett år från anmälan. Däremot ses en ökning från föregående år i kategorin 61-80 procent. I 2015 års enkät svarade 12 procent av kommunerna att 61-80 procent av deltagarna avslutas samhällsorienteringen inom ett år från anmälan, att jämföra med 23 procent av kommunerna i årets webbenkät.

Figur 9. Deltagare i etableringen: Genomsnittlig väntetid för att påbörja samhällsorientering

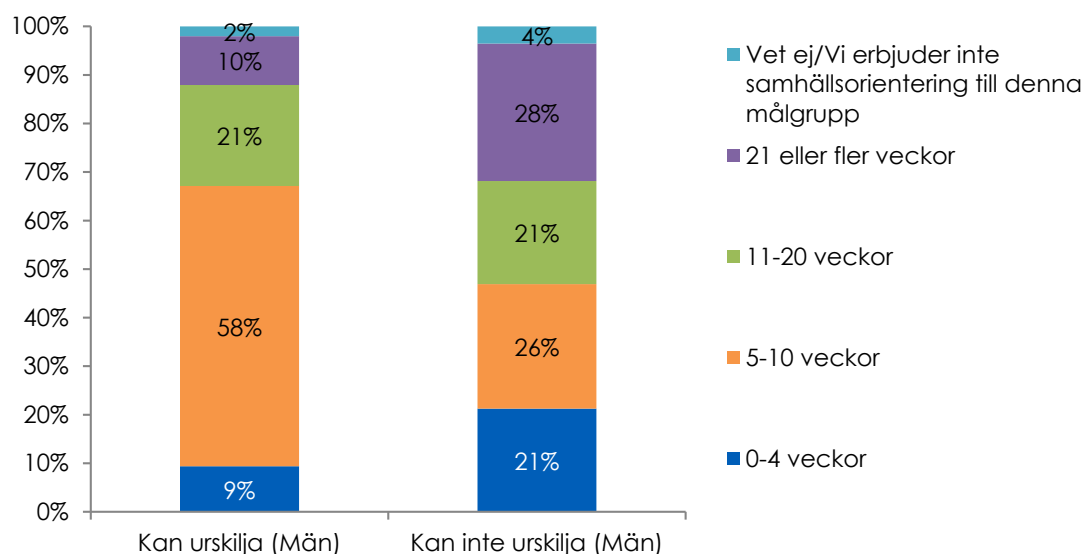

Svar från 262 kommuner. Svaren från kommuner som kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen slagits samman. Tidigare år har det inte gått att urskilja svaren mellan kommuner som kan urskilja och de som inte kan urskilja.

Väntetiden har ökat både för kvinnor och män från föregående år men fortfarande anger en majoritet av kommunerna, knappt 60 procent, att den genomsnittliga väntetiden från anmälan än 10 veckor eller mindre. Andelen kommuner som angav att väntetiden är 21 eller fler veckor har ökat från 8 procent föregående år till 19 respektive 18 procent för kvinnor och män i årets webbenkät.

De som inte kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i utökade målgruppen anger längre väntetid.

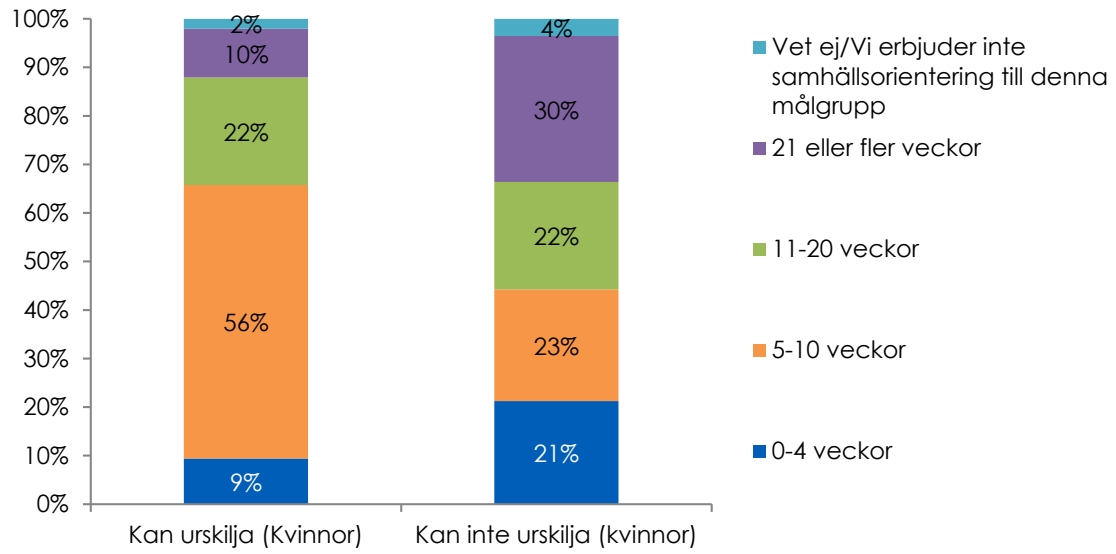
Figur 10. Jämförelse mellan angiven väntetid för män i kommuner som kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökade målgruppen kontra kommuner som inte kan urskilja.

Antal svar från kommuner som kan urskilja mellan deltagare i etableringen från deltagare i utökade målgruppen: 149. Antal svar från kommuner som inte kan urskilja mellan deltagare i etableringen från deltagare i utökade målgruppen: 113.

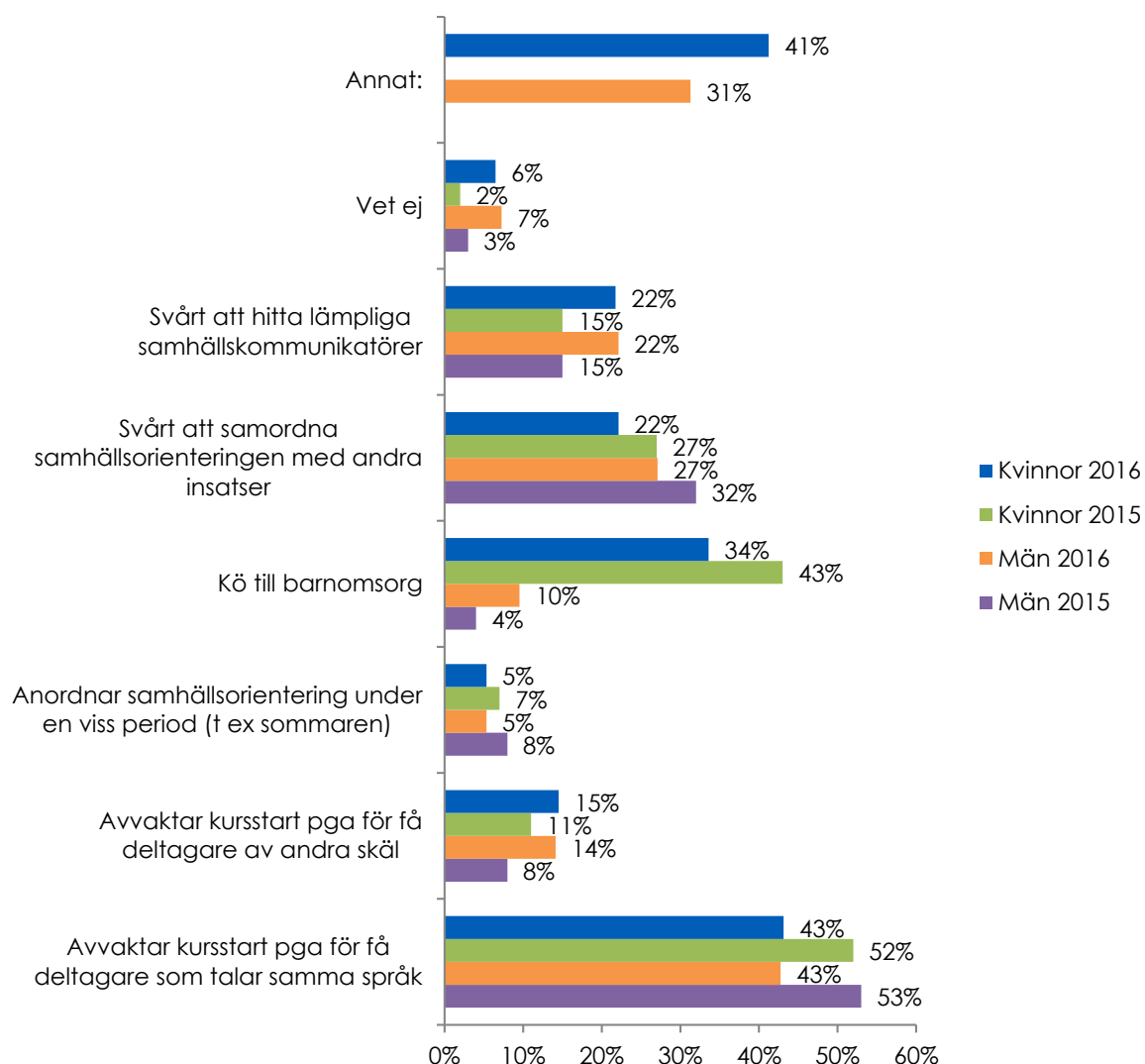
I Figur 10 jämförs angiven väntetid för män mellan kommuner som kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen och kommuner som inte kan göra urskiljningen. Stapeln till vänster visar svaren från kommunerna som kan urskilja deltagarna från varandra medan stapeln till höger visar svaren från kommunerna som inte kan urskilja deltagarna från varandra. Genom att jämföra svaren i staplarna med varandra syns en tydlig skillnad. Väntetiden tycks vara kortare i kommuner som kan urskilja deltagarna från varandra. I dessa kommuner svarar 67 procent att väntetiden för män är 10 veckor eller mindre, att jämföra med 47 procent för kommunerna som inte kan urskilja deltagarna från varandra. Figur 11 visar på en liknande skillnad i väntetider för kvinnor.

Figur 11. Jämförelse mellan angiven väntetid för kvinnor i kommuner som kan urskilja deltagare i etablering från deltagare i utökade målgruppen kontra kommuner som inte kan urskilja.

Antal svar från kommuner som kan urskilja mellan deltagare i etableringen från deltagare i utökade målgruppen: 149. Antal svar från kommuner som inte kan urskilja mellan deltagare i etableringen från deltagare i utökade målgruppen: 113.

Figur 12. Orsak till väntetid

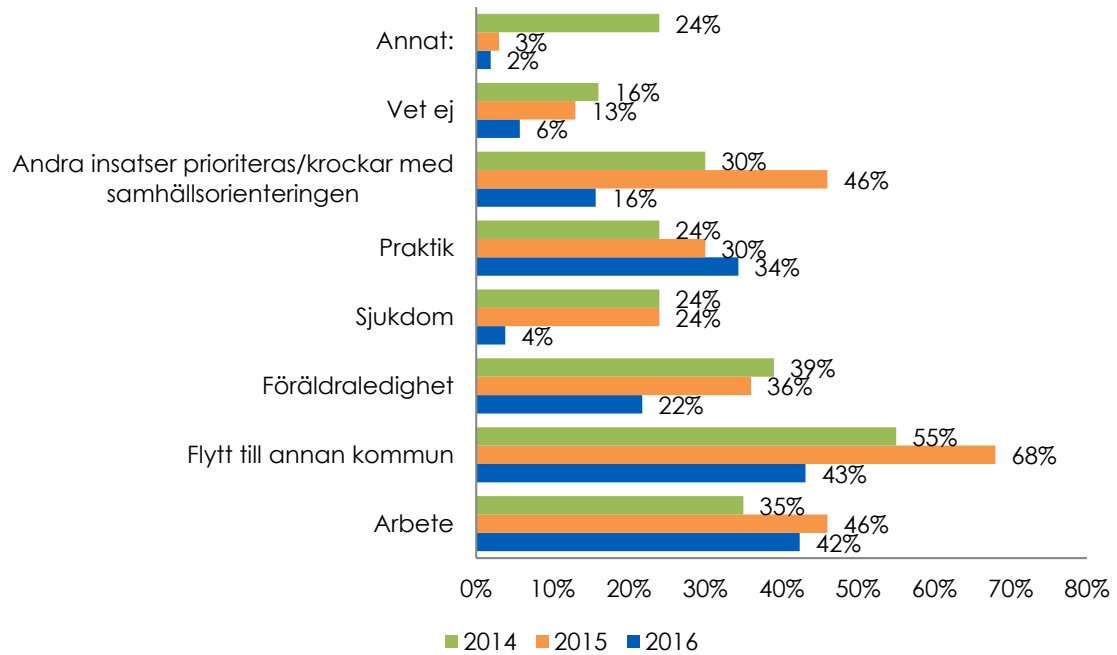

Svar från 262 kommuner år 2016, 245 kommuner år 2015. I 2016 års enkät har svaren från kommuner som kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen slagits samman.

Den vanligaste orsaken till att nyanlända får vänta på att få påbörja samhällsorienteringen är likt föregående år att kommunen väntar in fler deltagare som talar samma språk innan en ny grupp startas. Till skillnad från föregående års enkäter finns i årets enkät ett svarsalternativ där kommunerna har fått möjlighet att formulera orsaker som inte fångas upp av de givna svarsalternativen; svarsalternativet ”Annat”. Både för kvinnor och män är ”Annat” den näst vanligaste orsaken till att nyanlända får vänta att få påbörja samhällsorienteringen. Det mest förekommande fritextsvaret för kvinnor är ”föräldraledighet/graviditet” medan de mest förekommande fritextsvaren för män är ”ej löpande kursstart, fasta kursstarttid” och ”fler sökande/deltagare än platser på samhällsorienteringen”. I övrigt ses en ökning i andelen kommuner som har angivit svårighet att hitta lämpliga samhällskommunikatörer som orsak till väntetid.

AVBROTT

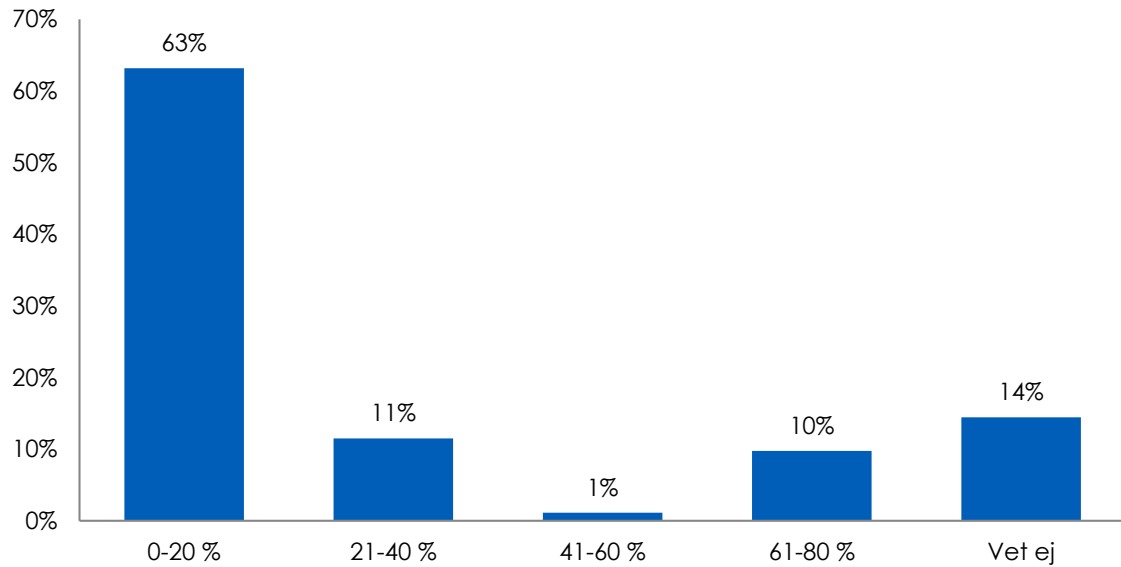
Figur 13. Orsaker till avbrott, etablering, i samhällsorienteringen.

Baserat på svar från 262 kommuner på länsstyrelsernas uppföljningsenkät 2016, 245 kommuner år 2015 och länsstyrelsernas redovisning för samhällsorientering 2014.

De vanligaste orsakerna till avbrott i samhällsorienteringen är flytt till annan kommun, arbete och praktik. Samtidigt ser vi att andelen kommuner som har angivit sjukdom, andra insatser prioriteras/krockar med samhällsorienteringen, föräldraledighet och flytt till annan kommun har minskat betydligt från föregående år.

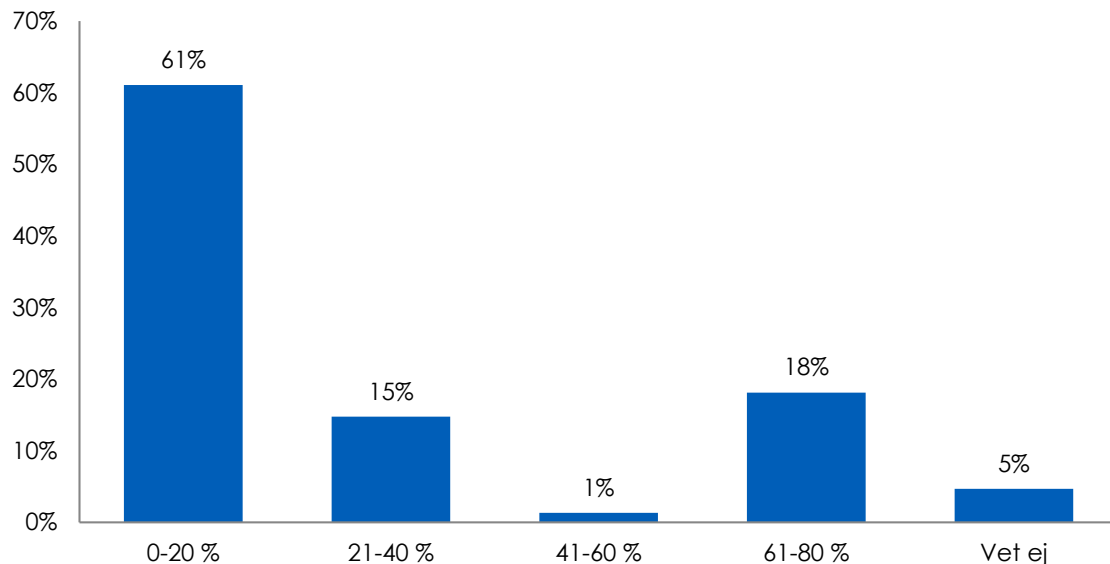
Figur 14. Andel deltagare, etableringen och utökade målgruppen, som påbörjat samhällsorienteringen men avbrutit den innan den slutförts.

Baserat på svar från 262 kommuner på länsstyrelsens uppföljningsenkät 2016. Sammanslagning av svaren från kommuner som kan respektive inte kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen.

Knappt tre fjärdedelar av kommunerna uppger att 0-40 procent av deltagarna som påbörjat samhällsorienteringen avbrutit den innan den slutförts. 10 procent svarar att 61-80 procent av deltagarna avbrutit samhällsorienteringen medan 14 procent av kommunerna inte vet hur stor andel som har avbrutit den innan den slutförts.

Figur 15. Andel deltagare, etablering och utökade målgruppen, som påbörjat samhällsorientering men avbrutit den innan den slutförts?

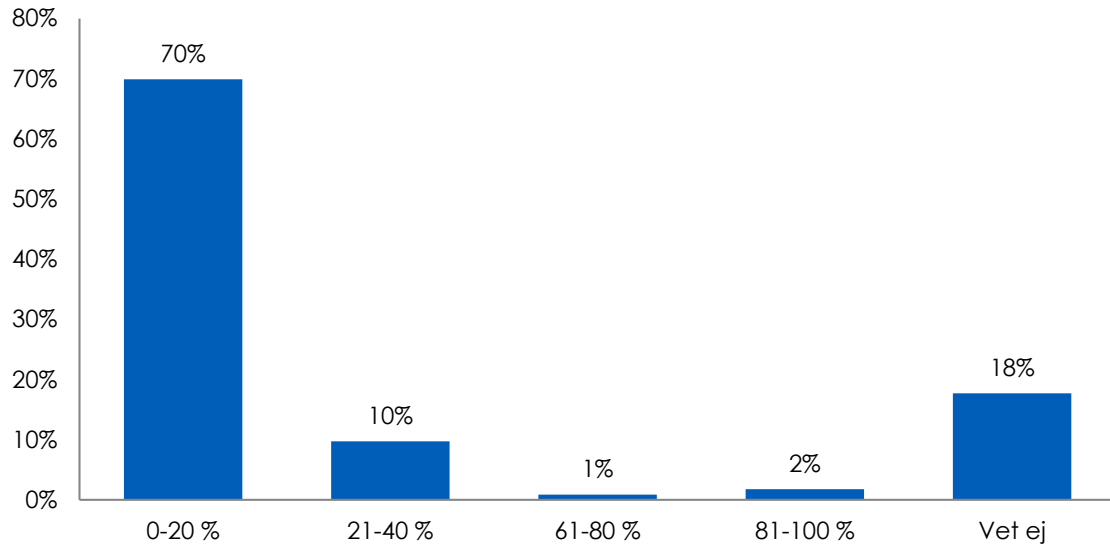

Baserat på de 149 kommuner som inte kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen.

Av de 149 kommuner som inte kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen svarar 61 procent att mellan 0-20 procent av deltagarna som påbörjat

samhällsorienteringen avbryter den innan den slutförts. Nästan en femtedel av kommunerna svarar att mellan 61-80 procent av deltagarna avbryter den innan den slutförts. 70 av dessa kommuner, 47 procent, uppger att det är skillnad i andelen som avbryter mellan målgrupperna.

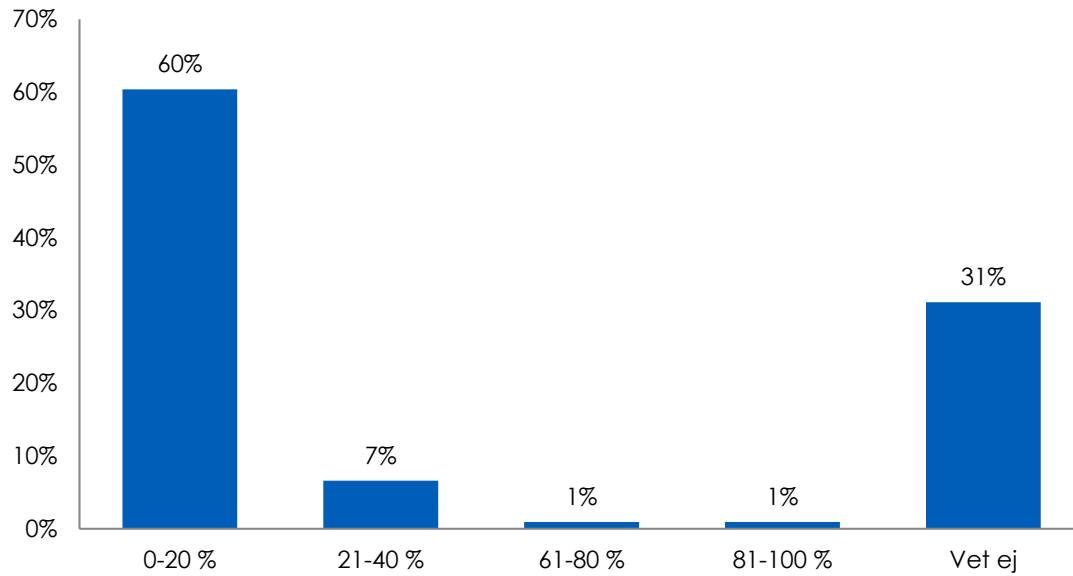
Figur 16. Andel deltagare, etablering, som påbörjat samhällsorienteringen men avbrutit den innan den slutförts?

Baserat på svar från 113 kommuner som kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen.

70 procent av kommunerna som kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen anger att 0-20 procent av deltagarna i etableringen avbryter samhällsorienteringen innan den slutförts. Andelen kommuner som inte vet hur stor andel som avbryter samhällsorienteringen innan den slutförts är 18 procent.

Figur 17. Andel deltagare, utökade målgruppen, som påbörjat samhällsorienteringen men avbrutit den innan den slutförs?

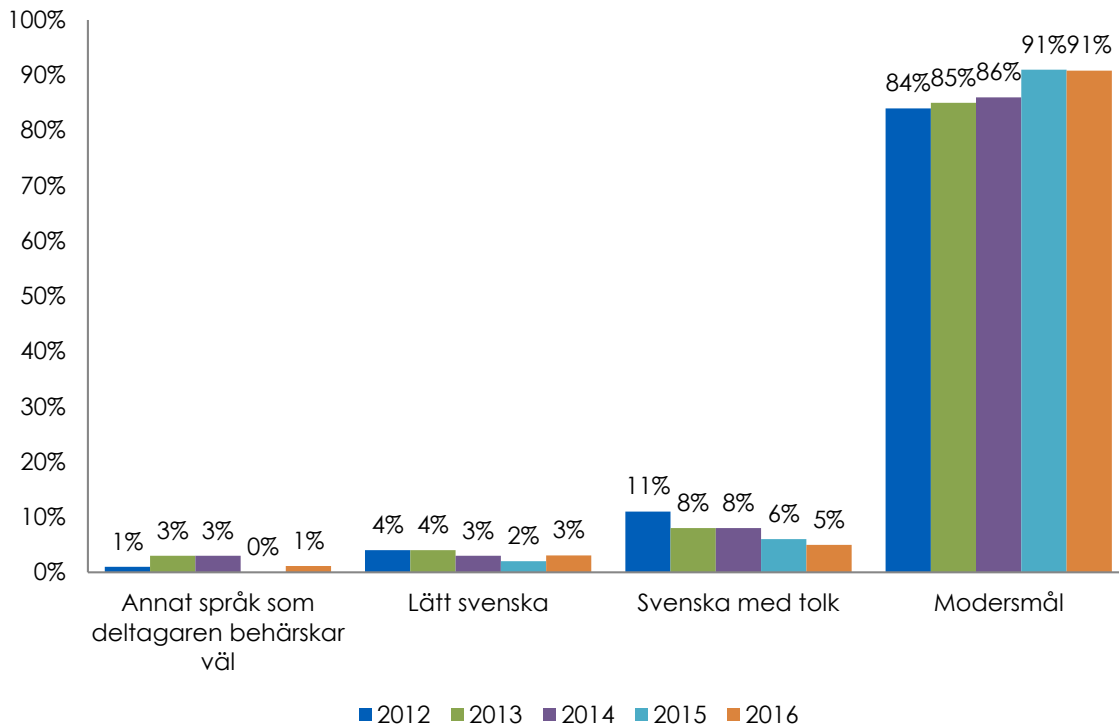
Baserat på svar från 106 kommuner som erbjuder samhällsorientering till den utökade målgruppen och kan urskilja deltagare i etableringen från deltagare i den utökade målgruppen.

Den utökade målgruppen ser ut att avbryta samhällsorienteringen i högre utsträckning än deltagarna i etableringen. 60 procent av kommunerna uppger att 0-20 procent av deltagarna i den utökade målgruppen avbryter samhällsorienteringen innan den slutförts jämfört med 70 procent av deltagarna i etableringen. Å andra sidan är andelen kommuner som inte vet hur stor andel som avbryter samhällsorienteringen högre när kommunerna svarar för den utökade målgruppen jämfört med när de svarar för deltagarna i etableringen.

Genomförande

SPRÅK

Figur 18. Språk som samhällsorienteringen främst ges på 2011-2016

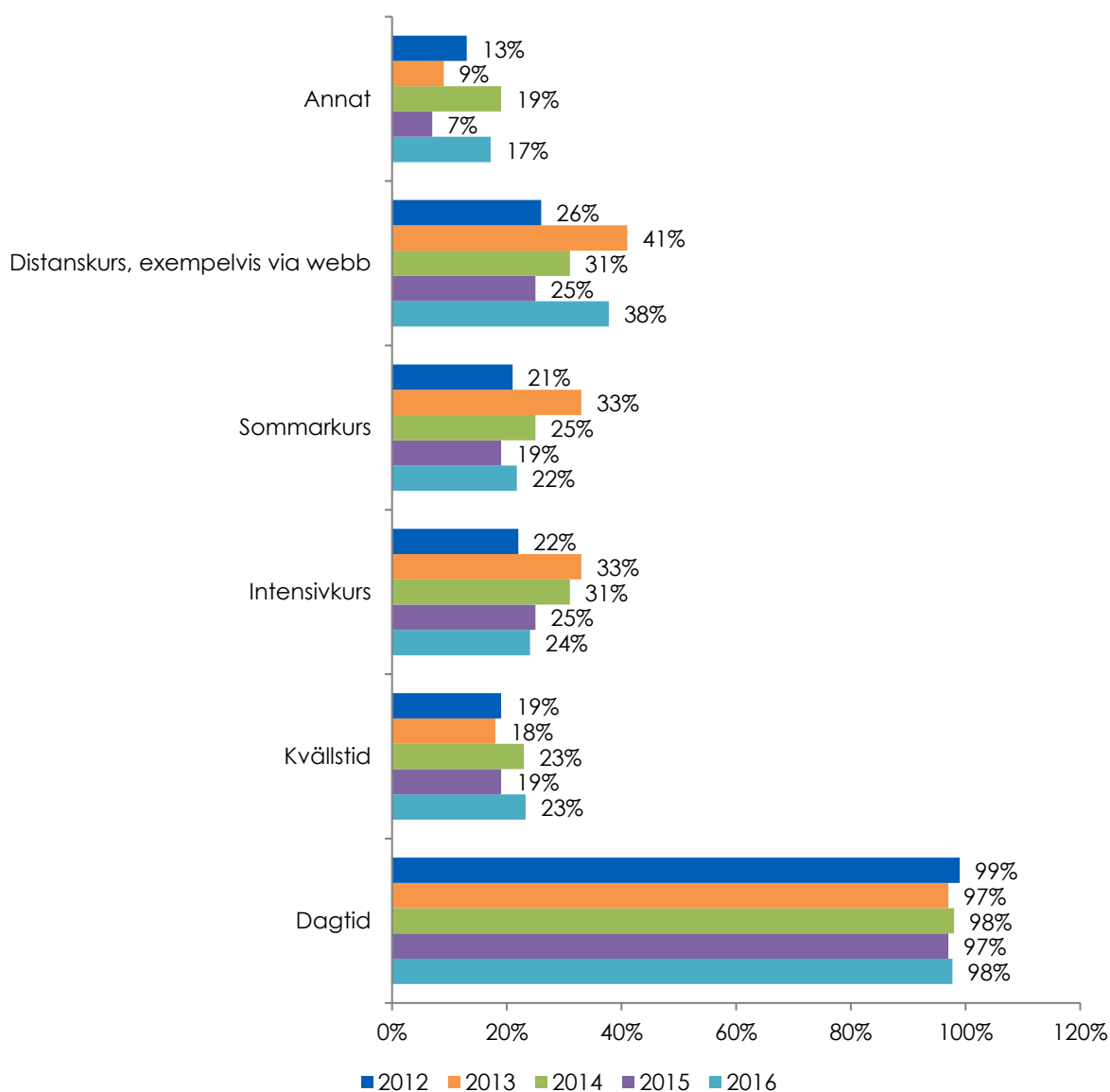

Antal svarande kommuner på respektive års enkäter: 2012: 238 kommuner, 2013: 240 kommuner, 2014: 243 kommuner, 2015: 248 kommuner och 2016: 262 kommuner.

Inga större förändringar har skett i vilka språk kommunerna främst ger samhällsorienteringen på genom åren. Precis som föregående år anger 91 procent av kommunerna att de främst ger samhällsorienteringen på deltagarnas modersmål. Fem procent uppger att de främst ger samhällsorienteringen på svenska med tolk, tre procent ger den på lätt svenska och 1 procent av kommunerna uppger att de främst ger samhällsorienteringen på ett annat språk som deltagaren behärskar väl. De tre procent av kommunerna som uppger att de främst ger samhällsorienteringen på lätt svenska motsvaras av nio kommuner. Sju av dessa nio kommuner anordnar samhällsorienteringen i egen regi.

FLEXIBILITET

Figur 19. Former som kommunerna anordnar samhällsorientering under.

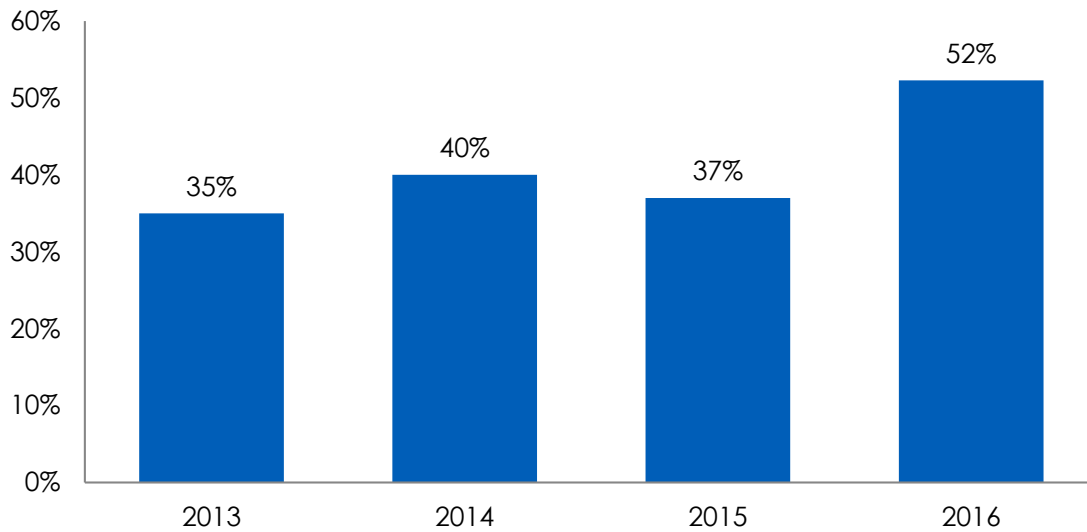

Antal svarande kommuner på respektive års enkäter: 2012: 238 kommuner, 2013: 240 kommuner, 2014: 243 kommuner, 2015: 248 kommuner och 2016: 262 kommuner.

Andelen kommuner som erbjuder olika former har ökat i jämförelse med föregående år. De vanligaste formerna kommunerna anordnar samhällsorientering under är dagtid och på distans. 38 procent av kommunerna anordnar samhällsorientering på distans, exempelvis via webb, vilket är en ökning jämfört med föregående år då 25 procent av kommunerna erbjöd samhällsorientering på distans. Andelen kommuner som har uppgett att de anordnar samhällsorientering på ett annat sätt än de förbestämda svarsalternativen har ökat från sju procent i 2015 års enkät till 17 procent i år. Det finns dock inga mönster i vad kommunerna har angivit för fritextsvar till frågan i form av vanligt förekommande svar. Fritextsvaren är spretiga och ger ingen tydlig bild över vilken annan slags form kommunerna anordnar samhällsorientering.

KOMPLETTERANDE SAMHÄLLSORIENTERING

Figur 20. Andel kommuner som anger att de ger mer än 60 timmars samhällsorientering

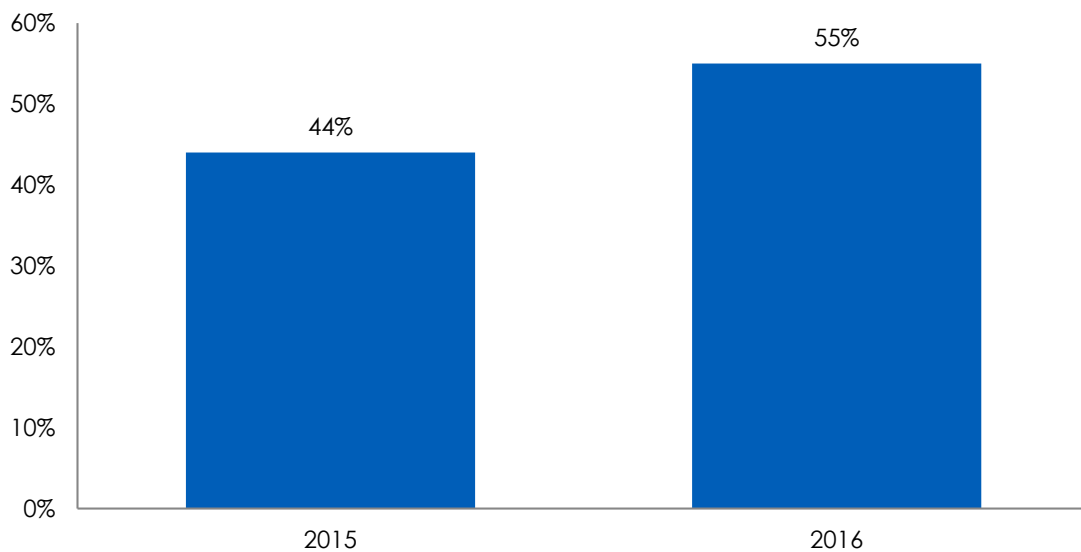
Antal svarande kommuner på respektive års enkäter: 2012: 238 kommuner, 2013: 240 kommuner, 2014: 243 kommuner, 2015: 248 kommuner och 2016: 262 kommuner.

137 av 262 kommuner, 52 procent, har angett att de ger fler än 60 timmars samhällsorientering. Föregående år rapporterade 37 procent av kommunerna att de gav fler än 60 timmars samhällsorientering vilket innebär att det skett en tydlig ökning i år.

Ökning i antal kommuner som anger att de ger mer än 60 timmars samhällsorientering.

HÄLSOKOMMUNIKATION

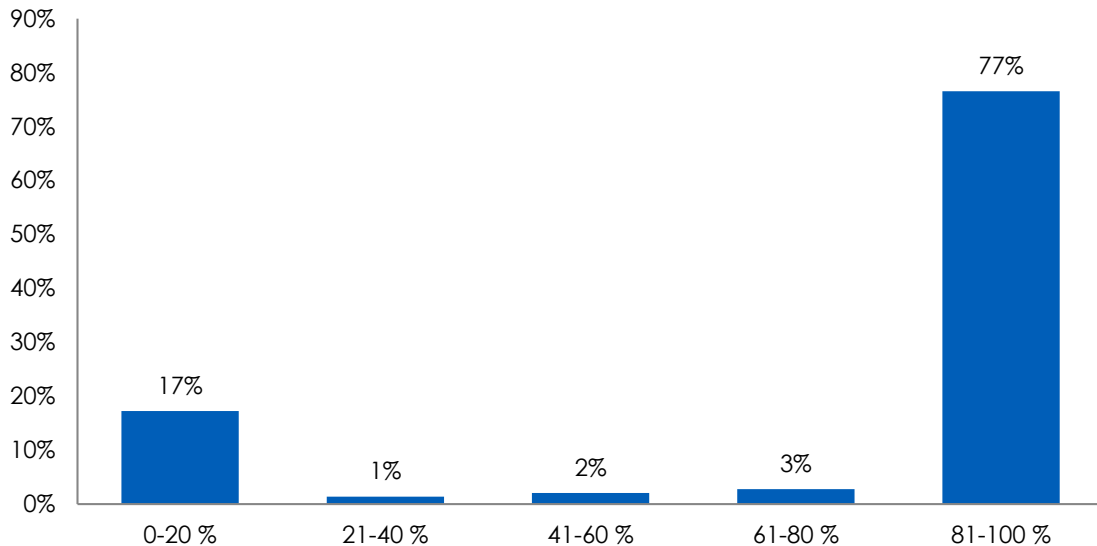
Figur 21. Andel kommuner som erbjuder hälsokommunikation

Antal svarande kommuner på respektive års enkäter: 2015: 248 kommuner och 2016: 262 kommuner.

Även andel kommuner som erbjuder hälsokommunikation har ökat från föregående år då 44 procent av kommunerna uppgav att de erbjöd hälsokommunikation. I år svarar 55 procent av kommunerna att de erbjuder hälsokommunikation.

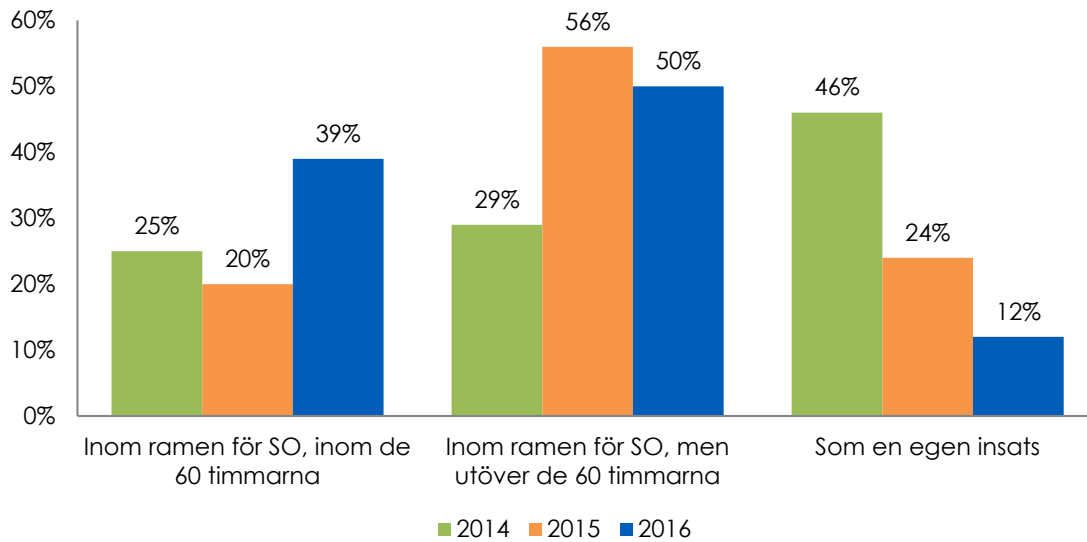
Figur 22. Hur stor andel erbjuds hälsokommunikation på sitt modersmål?

Diagrammet visar svaren från de 145 kommuner som svarat att de erbjuder hälsokommunikation.

De 145 kommuner som svarade att de erbjöd hälsokommunikation fick också uppge hur stor andel av deltagarna som erbjuds hälsokommunikation på sitt modersmål. Knappt fyra femtedelar av kommunerna som erbjöd hälsokommunikation erbjöd den på deltagarnas modersmål samtidigt som 17 procent svarade att mellan 0-20 procent av deltagarna erbjöds hälsokommunikation på sitt modersmål. Frågans formulering har förändrats från föregående vilket omöjliggör en jämförelse med hur det sett ut tidigare. Tidigare år ställdes frågan huruvida hälsokommunikation erbjuds på modersmål eller inte. 44, 42 och 23 procent svarade ja 2015, 2014 respektive 2013.

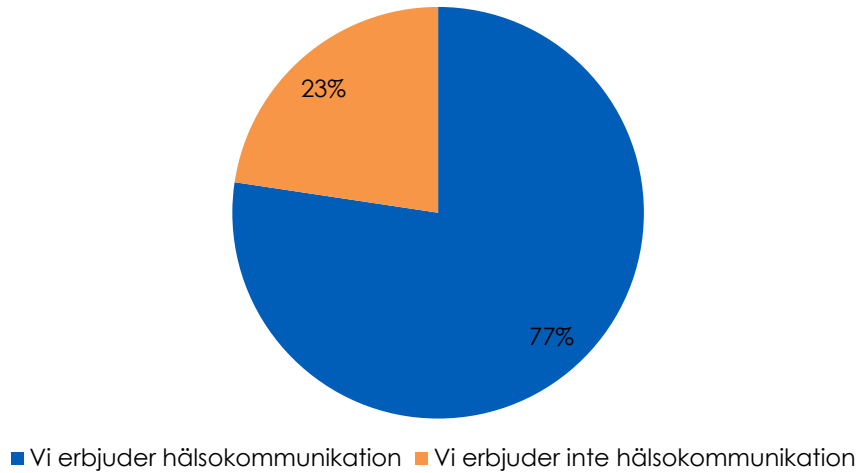
Figur 23. Hur hälsokommunikationen organiseras

Svar från 145 kommuner år 2016, svar från 108 kommuner på länsstyrelsernas uppföljningsenkät 2015 samt länsstyrelsernas redovisningar om samhällsorientering 2014.

Hälsokommunikationen organiseras antingen inom ramen för samhällsorientering eller som en egen insats. Om hälsokommunikationen organiseras inom ramen för samhällsorientering kan den antingen organiseras inom eller utöver de 60 timmar som samhällsorienteringen minst ska omfatta. En större andel kommuner än från föregående år uppger i årets webbenkät att de organiserar hälsokommunikationen inom ramen för samhällsorientering, men inom de 60 timmar som samhällsorienteringen minst ska omfatta. 39 procent av kommunerna som erbjuder hälsokommunikation uppger att de anordnar den inom de 60 timmar samhällsorienteringen ska omfatta. Andelen kommuner som uppger att de organiserar hälsokommunikationen som en egen insats har minskat sedan 2014 då 46 procent anordnade den som en egen insats jämfört med 12 procent i årets webbenkät.

Figur 24. I vilken grad kommuner som anordnar kompletterande samhällsorientering, utöver de 60 timmar som förordningen anger som lägsta gräns, också erbjuder hälsokommunikation.

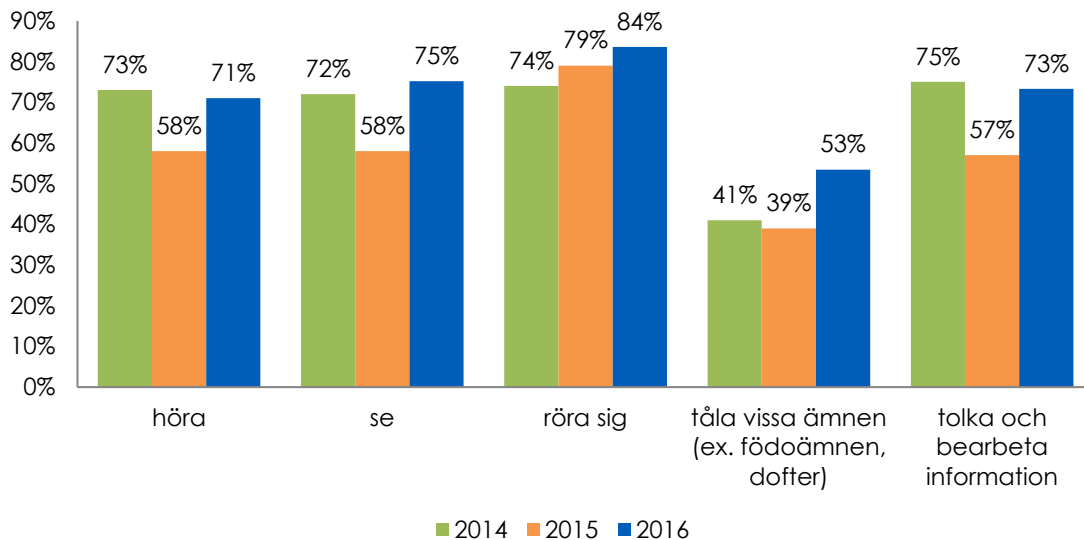

Baserat på svar från de 137 kommuner som anordnar kompletterande samhällsorientering, utöver de 60 timmar som förordningen anger som lägsta gräns.

Av de 137 kommuner som anordnar kompletterande samhällsorientering, utöver de 60 timmar som förordningen anger som lägsta gräns, erbjuder knappt fyra femtedelar också hälsokommunikation.

TILLGÄNGLIGHET

Figur 25. Andel kommuner som tagit hänsyn till deltagares olika förmåga att höra, se, röra sig, tåla vissa ämnen (ex. födoämnen, dofter) och bearbeta information.

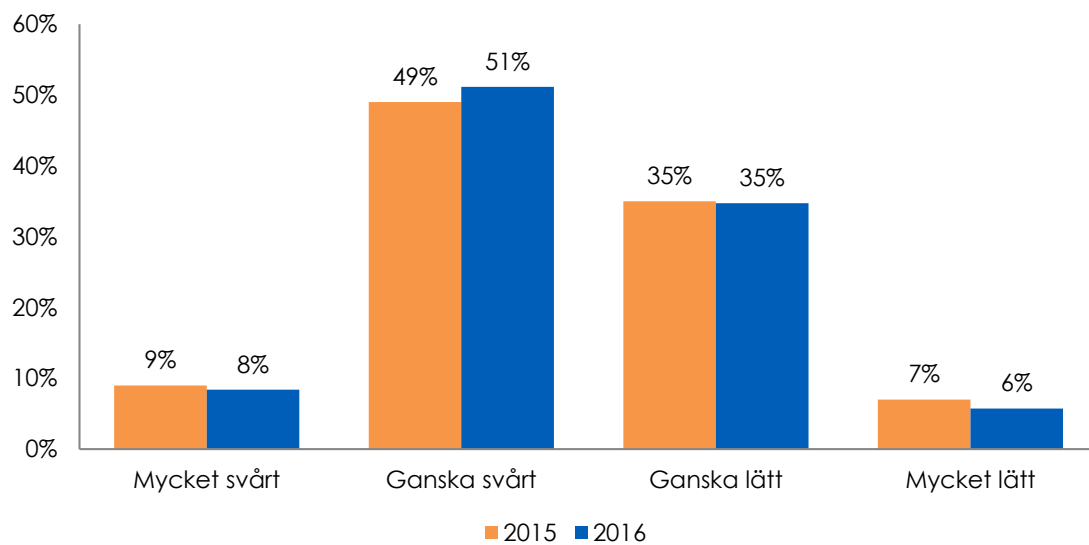

Svar från 262 kommuner år 2016, svar från 245 kommuner på länsstyrelsernas uppföljningsenkät 2015 samt länsstyrelsernas redovisningar om samhällsorientering 2014.

Länsstyrelserna har frågat kommunerna om de tar hänsyn till människans olika förmåga att höra, se, röra sig, tåla vissa ämnen (ex. födoämnen, dofter) och tolka och bearbeta information. Föregående år har hänsyn till att tåla vissa ämnen stuckit ut som en förmåga kommunerna inte tar hänsyn till i lika stor utsträckning som de andra förmågorna. En del av förklaringen kan ligga i att svarsalternativet saknade de exempel som finns med i årets webbenkät (födoämnen och dofter) vilket öppnat upp för att tolka ”ämnen” som diskussionsämnen. Föregående år angav 39 procent av kommunerna att de tog hänsyn till deltagarnas olika förmåga att tåla vissa ämnen att jämföra med 53 procent av kommunerna i år. En ökning i andel kommuner som tar hänsyn till de olika förmågorna syns i varje kategori.

SAMHÄLLSKOMMUNIKATÖRER

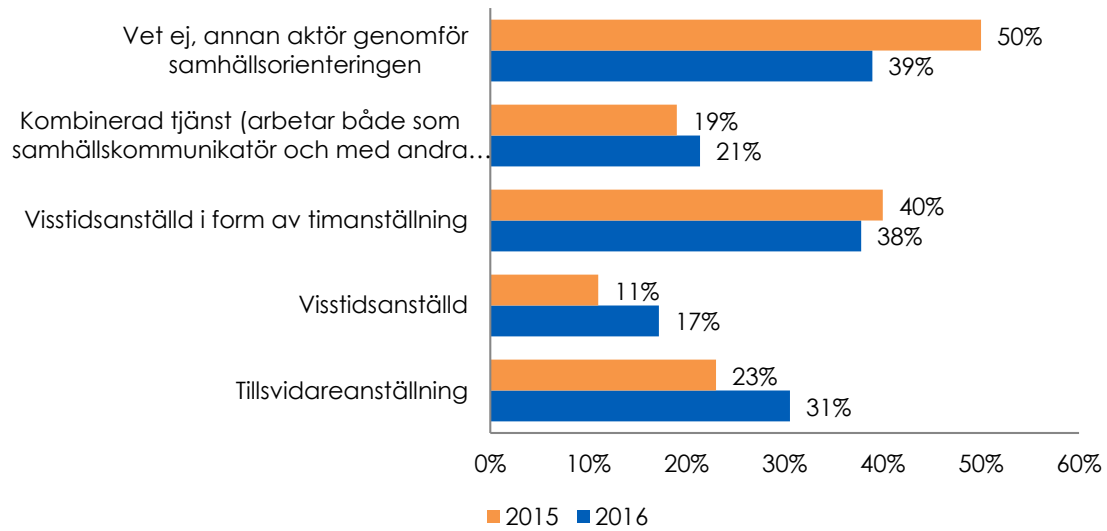
Figur 26. Kommunernas bedömning av möjligheten att rekrytera samhällskommunikatörer

Svar från 262 kommuner år 2016 och 245 kommuner år 2015.

Majoriteten av kommunerna som svarar på enkäten bedömer att möjligheten att rekrytera samhällskommunikatörer är ganska svårt. Möjligheten att rekrytera bedöms heller inte förändras oavsett vilken typ av anställningsform samhällskommunikatören anställs som.

Figur 27. Anställningsformer för samhällskommunikatörer

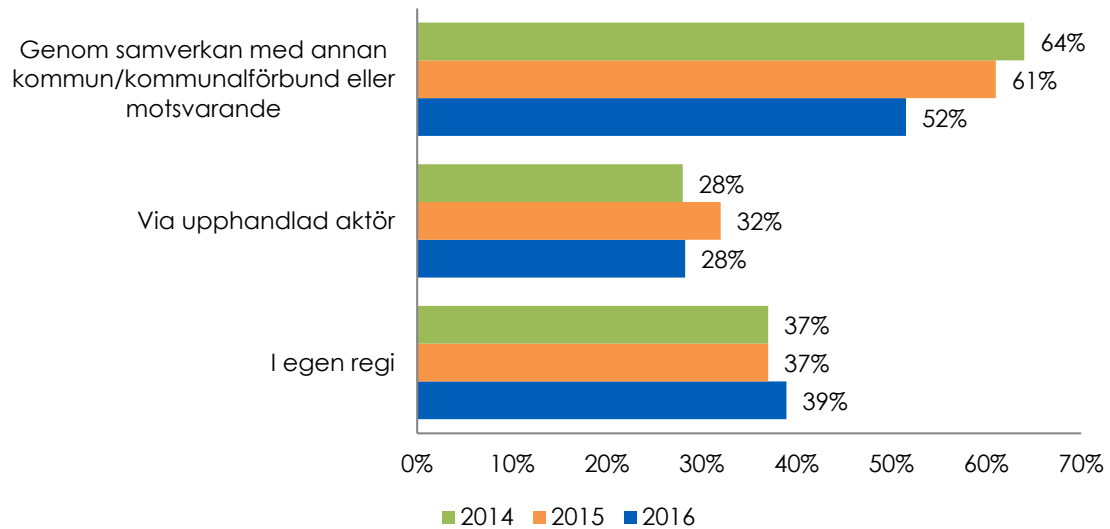
Svar från 262 kommuner år 2016 och 245 kommuner år 2015.

Kommunerna uppger framförallt att anställningsformerna tillsvidareanställning och visstidsanställning har blivit vanligare i jämförelse med föregående år. 31 respektive 17 procent av kommunerna anger tillsvidareanställning och visstidsanställning som anställningsform för samhällskommunikatörer. Andelen kommuner som svarar att de inte vet vilken anställningsform samhällskommunikatörerna anställs som eftersom en annan aktör genomför samhällsorienteringen har minskat från 50 procent föregående år till 39 procent i år.

Samverkan

SAMVERKAN KRING GENOMFÖRANDE

Figur 28. Organiserande av samhällsorienteringen

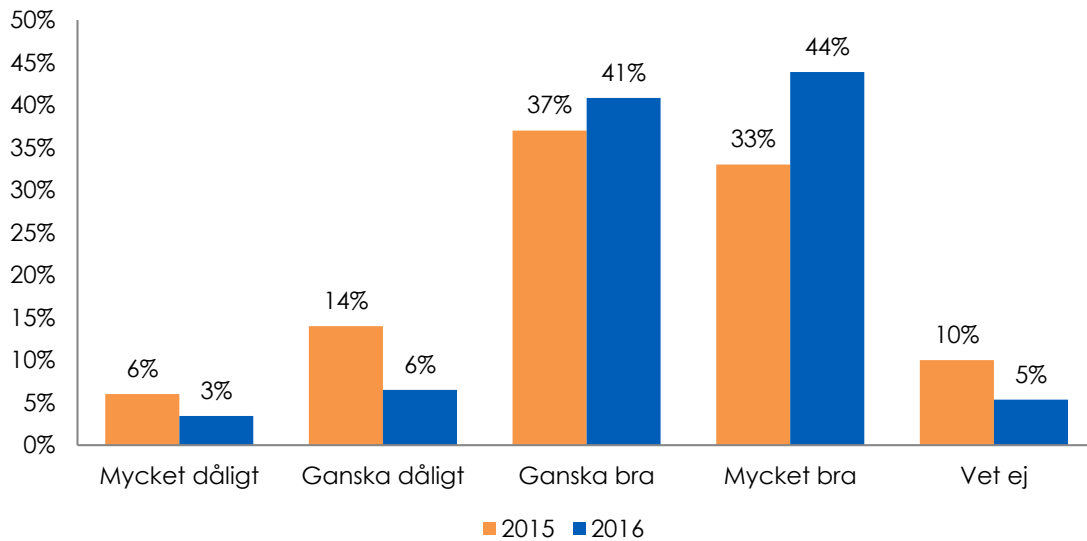

Svar från 262 kommuner år 2016, svar från 245 kommuner på länsstyrelsernas uppföljningsenkät 2015 samt länsstyrelsernas redovisningar om samhällsorientering 2014.

Två kommuner av de 264 som har svarat på enkäten erbjuder inte samhällsorientering. Av de resterande 262 kommunerna anger majoriteten, 52 procent, att de organiserar samhällsorientering genom samverkan med annan kommun/kommunalförbund eller motsvarande vilket är en minskning från föregående år. Andelen kommuner som anordnar samhällsorienteringen i egen regi har ökat från 37 procent till 39 procent medan andelen kommuner som anordnar den via upphandlad aktör har minskat från 32 till 28 procent från 2015 till 2016.

SAMVERKAN MELLAN KOMMUNER OCH ARBETSFÖRMEDLINGEN

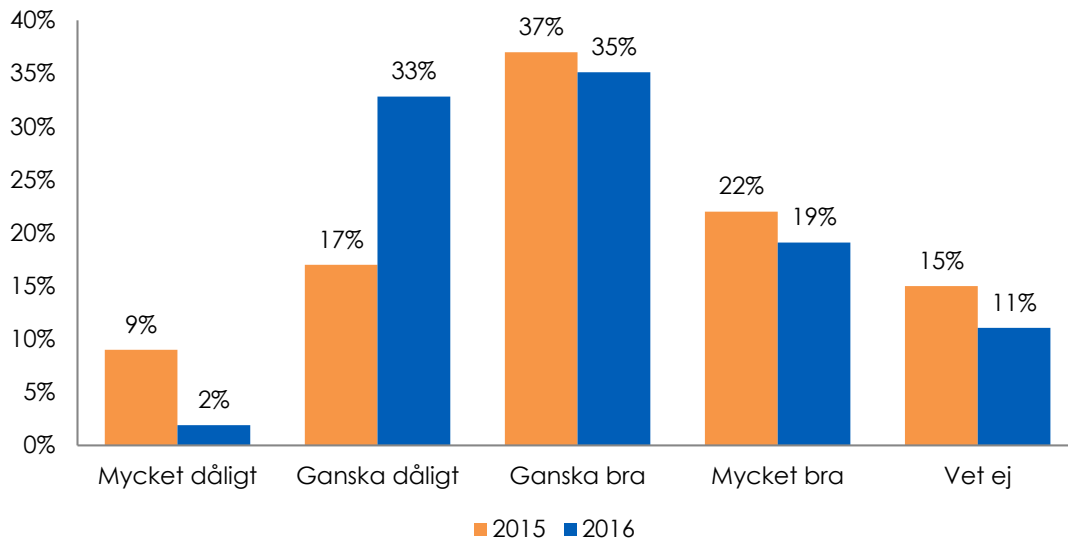
Figur 29. Hur anser kommunerna att samverkan med Arbetsförmedlingen fungerar gällande anmälan av deltagare

Svar från 262 kommuner år 2016 och 245 kommuner år 2015.

Andelen kommuner som angett att samverkan med Arbetsförmedlingen fungerar ganska bra eller mycket bra gällande anmälan av deltagare uppgår till 85 procent jämfört med föregående års 70 procent.

Figur 30. Hur anser kommunerna att samverkan med Arbetsförmedlingen fungerar gällande uppföljning av deltagarnas frånvaro

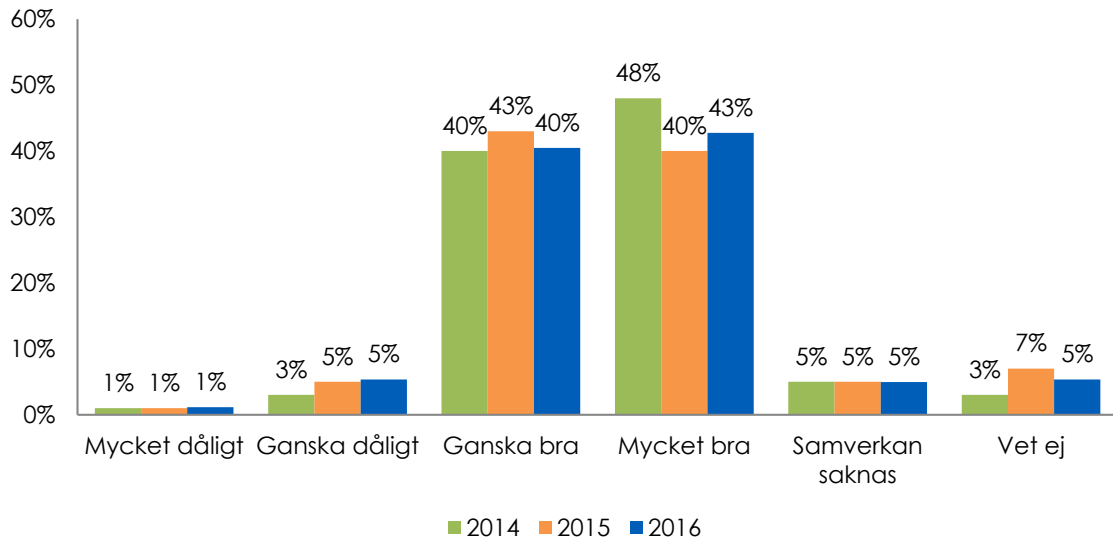
Svar från 262 kommuner år 2016 och 245 kommuner år 2015.

Samverkan med Arbetsförmedlingen uppges inte fungera lika bra gällande uppföljning av deltagarnas frånvaro som för anmälan av deltagarna. 54 procent av kommunerna anser att

Samverkan fungerar bra eller ganska bra jämfört med 59 procent av kommunerna från föregående år. Samtidigt som andelen kommuner som anser att samverkan med Arbetsförmedlingen fungerar mycket dåligt gällande uppföljning av deltagarnas frånvaro har minskat från 9 procent 2015 till 2 procent 2016 har andelen kommuner som anser att den fungerar ganska dåligt ökat från 17 procent till 33 procent.

REGIONAL SAMVERKAN

Figur 31. Hur den regionala samverkan upplevs

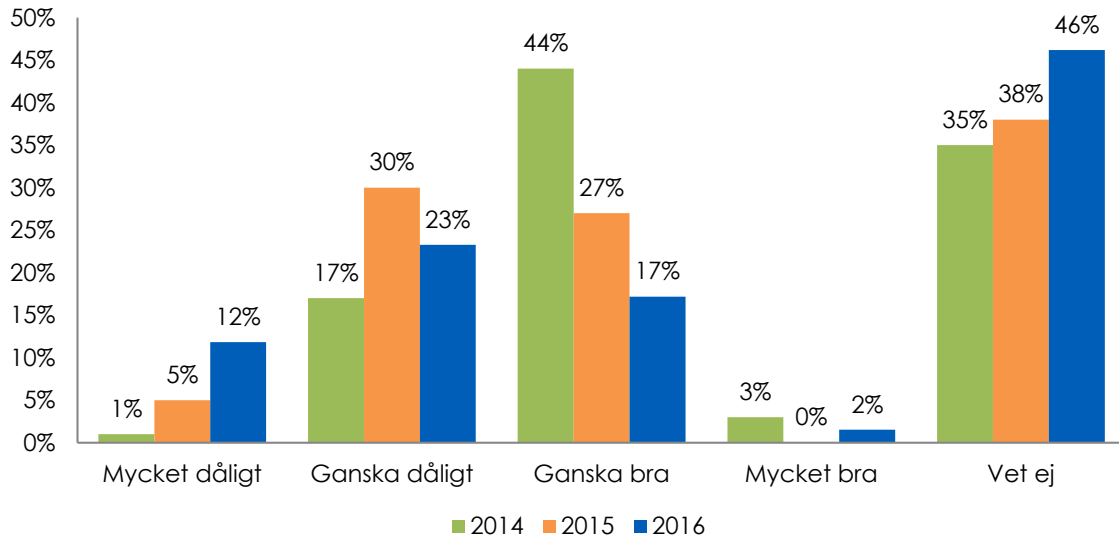

Svar från 262 kommuner år 2016, svar från 245 kommuner på länsstyrelsernas uppföljningsenkät 2015 samt länsstyrelsernas redovisningar om samhällsorientering 2014.

Åsikterna om den regionala samverkan har varit stabila sedan webbenkäten om samhällsorienteringen började skickas ut. 83 procent av kommunerna upplever att den regionala samverkan är ganska- eller mycket bra och är i linje med föregående års enkätresultat.

NATIONELL SAMVERKAN

Figur 32. Hur den nationella samverkan upplevs

Svar från 262 kommuner år 2016, svar från 245 kommuner på länsstyrelsernas uppföljningsenkät 2015 samt länsstyrelsernas redovisningar om samhällsorientering 2014.

Till skillnad från den regionala samverkan anses den nationella samverkan fungera sämre. 35 procent av kommunerna upplever att den nationella samverkan fungerar ganska eller mycket dåligt jämfört med 19 procent som upplever att den fungerar ganska eller mycket bra. En förhållandevis stor andel, 46 procent, av kommunerna anger att de inte vet hur den nationella samverkan upplevs.

Bilaga 1 – Metod

Kommunenkät

För sjätte året i rad skickade länsstyrelserna en webbenkät om samhällsorientering till samtliga kommuner.¹⁰ Enkäten skickades ut den 31 oktober 2016 och den 18 november 2016 när svarsdatumet hade passerat hade 167 svar inkommit för totalt 264 kommuner. Det skickades ut tre påminnelser om att besvara enkäten under denna period: 7, 14 och 16 november 2016. 90 procent av svaren är för en kommun, övriga har svarat för mellan 2 och 26 kommuner. Beräknat på 264 kommuner är svarsfrekvensen cirka 90 procent vilket är den högsta svarsfrekvensen hittills för länsstyrelsernas webbenkät om samhällsorientering. Två kommuner angav att de inte ger någon samhällsorientering, men att det är en prioriterad fråga och planeras att starta antingen i egen regi eller i samverkan med en annan kommun. De resultat som presenteras i rapporten baseras därmed på 262 kommuners svar om inte annat anges.

Svaren på webbenkäten ger en bild av samhällsorienteringen i landet under tidsperioden 1 oktober 2015 till och med 30 september 2016. En stor majoritet av frågorna som ställdes i webbenkäten har ställts i tidigare uppföljningar vilket möjliggör att följa utvecklingen över tid. På 2011 års enkät svarade 255 kommuner, år 2012 svarade 238 kommuner, år 2013 svarade 240 kommuner, år 2014 svarade 243 kommuner och 2015 var det 248 kommuner som svarade.

En förändring mellan 2016 års enkät och tidigare års enkäter är att kommunerna inledningsvis ombads uppge ifall de statistiskt kan urskilja deltagarna i etableringen från deltagarna i den utökade målgruppen. Tidigare år har enkätsvaren från kommunerna som statistiskt kunnat särskilja grupperna slagits samman med enkätsvaren från de kommuner som inte kunnat särskilja statistiken. Enkätsvaren från kommunerna som inte kunnat urskilja deltagarna i etableringen från deltagarna i den utökade målgruppen har således varit uppskattningar snarare än faktisk statistik. Genom att kommunerna i årets enkät har ombetts uppge ifall de statistiskt kan urskilja deltagarna från varandra möjliggör årets enkät jämförelser mellan faktisk statistik och uppskattningar. I bilagorna och rapporten framgår det i beskrivningen i vilka diagram och tabeller faktisk statistik och uppskattningar har slagits samman och när de särredovisas.

Länsstyrelsernas erfarenheter

I linje med föregående år har länsstyrelserna fått möjlighet att göra en analys av samhällsorienteringen i det egna länet. Analyserna utgår ifrån kommunernas svar på webbenkäten samt från det frågeformulär som utformats av fokusgruppen.¹¹ Frågeformuläret skickades tillsammans med kommunernas svar på webbenkäten till respektive länsstyrelse den 24 november och den 13 december hade samtliga 21 länsstyrelser besvarat frågeformuläret. Länsstyrelsernas analyser av webbenkätsvaren och samhällsorienteringen används i hela rapporten.

¹⁰ Se bilaga 2 för utformningen av Samhällsorienteringsenkäten 2016.

¹¹ Se bilaga 3 för utformningen av frågeformuläret.

Gruppintervjuer

En förändring jämfört med föregående års rapporteringar av samhällsorienteringen är att deltagarenkäten och de sju individuella deltagarintervjuerna har ersatts av fem strukturerade gruppintervjuer med ett urval av deltagarna. Andel deltagare som fick möjlighet att uttrycka sina åsikter i gruppintervjuerna jämfört med tidigare års deltagarenkäter minskade av naturliga skäl. Syftet med gruppintervjuerna har varit att genom en öppen och levande dialog ge deltagarna möjlighet att utveckla sina tankar kring samhällsorienteringen med förhoppningen om att en mer täckande bild av undervisningen ges än vad en enkät och ett fåtal individuella intervjuer tillåter.

Gruppintervjuerna genomfördes mellan den 24 november och 5 december år 2016 på fem orter utspridda i fem olika län: Skånes län, Stockholms län, Södermanlands län, Västernorrlands län och Västra Götalands län. Intervjuerna genomfördes med hjälp av tolk på arabiska, somaliska, och tigrinja och följde en gemensam intervjuguide framtagen av Ramböll.¹² Utöver intervjuare och tolk närvarade ytterligare en person som dokumenterade vid samtliga fem gruppintervjuer. Totalt deltog 37 personer i gruppintervjuerna där storleken på intervjugrupperna varierade mellan fyra och tio deltagare och åldern bland deltagarna sträckte sig från 20 till 65 år. Samtliga deltagare som intervjuades var i samhällsorienteringen vid tidpunkten för intervjun.

¹² Se bilaga 4 för utformningen av intervjuguiden.

Bilaga 2 - Samhällsorienteringsenkäten 2016

Länsstyrelserna har tillsammans med Ramböll Management Consulting skickat denna webbenkät till samtliga kommuner i landet. Vissa av frågorna har en koppling till varandra. Det gör att kommunernas svar på en fråga kan ha påverkat vilka följdfrågor de får. Alla kommuner har därmed inte svarat på alla frågor.

Kommer du att svara för fler än en kommun i denna enkät?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Vilken kommun svarar du för i denna enkät?

Hur många (antal) kommuner kommer du att svara för i denna enkät?

Vilka kommuner svarar du för i denna enkät?

Hur anordnar er kommun samhällsorientering för nyanlända?

- ☐ I egen regi
- ☐ Via upphandlad aktör
- ☐ Genom samverkan med annan kommun/kommunalförbund eller motsvarande
- ☐ Kommunen erbjuder ingen samhällsorientering

Varför erbjuder inte er kommun samhällsorientering för nyanlända?

Beskriv kort kommunens samverkan med övrig/övriga kommun/kommunalförbund eller motsvarande:

Erbjuder er kommun samhällsorientering till nyanlända i den utökade målgruppen som omfattas av Lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Varför erbjuder inte er kommun samhällsorientering till den utökade målgruppen?

Hur/var marknadsför ni samhällsorienteringen för den utökade målgruppen i er kommun?

- ☐ Bibliotek
- ☐ SFI
- ☐ Försäkringskassan
- ☐ Skatteverket
- ☐ MVC och/eller BVC
- ☐ Kommunens hemsida
- ☐ Medborgarkontor
- ☐ Arbetsförmedlingen
- ☐ Föreningslokaler
- ☐ Socialtjänsten
- ☐ Öppen förskola
- ☐ Radio
- ☐ TV
- ☐ Sociala medier
- ☐ Tidningar
- ☐ Webbssidor (exkl. kommunens egna)
- ☐ Brev till invånare i kommunen
- ☐ Vi marknadsför inte samhällsorienteringen
- ☐ Andra sätt: _____

För er kommun statistik på ett sådant sätt att det går att urskilja deltagare i samhällsorientering som omfattas av etableringslagen från personer ur den utökade målgruppen?

- ☐ Ja
- ☐ Nej

Hur många i er kommun har under perioden 1 oktober 2015 till och med den 30 september 2016 påbörjat samhällsorientering för första gången?

Kvinnor som omfattas av etableringslagen: _____
Män som omfattas av etableringslagen: _____
Kvinnor som omfattas av den utökade målgruppen: _____
Män som omfattas av den utökade målgruppen: _____

Hur många kvinnor respektive män i er kommun har under perioden 1 oktober 2015 till och med den 30 september 2016 påbörjat samhällsorientering för första gången?

Kvinnor: _____
Män: _____

Uppskatta hur många av dessa kvinnor och män som tillhör den utökade målgruppen och omfattas av lagen (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända.

Om ni inte kan uppskatta antalet kan ni hoppa över frågan

Kvinnor: _____

Män: _____

Har er kommun en fastställd plan för samhällsorienteringen?

☐ Ja

☐ Nej

När uppdaterades er plan för samhällsorienteringen senast?

Hur lång är den genomsnittliga väntetiden för nyanlända kvinnor och män från anmälan till påbörjad samhällsorientering?

	0-4 veckor	5-10 veckor	11-20 veckor	21 eller fler veckor	Vet ej/ Vi erbjuder inte samhällsorientering till denna målgrupp
Kvinnor som omfattas av etableringslagen:	•	•	•	•	•
Män som omfattas av etableringslagen:	•	•	•	•	•
Kvinnor som omfattas av den utökade målgruppen:	•	•	•	•	•
Män som omfattas av den utökade målgruppen:	•	•	•	•	•

Kan du uppskatta den genomsnittliga väntetiden för nyanlända kvinnor och män från anmälan till påbörjad samhällsorientering?

	0-4 veckor	5-10 veckor	11-20 veckor	21 eller fler veckor	Vet ej/ Vi erbjuder inte samhällsorientering till denna målgrupp
Kvinnor som omfattas av etableringslagen:	.	.	.	.	.
Män som omfattas av etableringslagen:	.	.	.	.	.
Kvinnor som omfattas av den utökade målgruppen:	.	.	.	.	.
Män som omfattas av den utökade målgruppen:	.	.	.	.	.

Vilka är de främsta orsakerna till KVINNORNAS väntetider?

- ☐ Avvaktar kursstart pga. för få deltagare som talar samma språk
- ☐ Avvaktar kursstart pga. för få deltagare av andra skäl
- ☐ Anordnar samhällsorientering under en viss period (t ex sommaren)
- ☐ Kö till barnomsorg
- ☐ Svårt att samordna samhällsorienteringen med andra insatser
- ☐ Svårt att hitta lämpliga samhällskommunikatörer
- ☐ Vet ej
- ☐ Annat: _____

Vilka är de främsta orsakerna till MÄNNENS väntetider?

- ☐ Avvaktar kursstart pga. för få deltagare som talar samma språk
- ☐ Avvaktar kursstart pga. för få deltagare av andra skäl
- ☐ Anordnar samhällsorientering under en viss period (t ex sommaren)
- ☐ Kö till barnomsorg
- ☐ Svårt att samordna samhällsorienteringen med andra insatser
- ☐ Svårt att hitta lämpliga kommunikatörer
- ☐ Vet ej
- ☐ Annat: _____

Hur stor andel av dem som omfattas av etableringslagen slutför samhällsorienteringen inom ett år från att de anmälades till samhällsorienteringen?

- ☐ 0-20 %
- ☐ 21-40 %
- ☐ 41-60 %
- ☐ 61-80 %
- ☐ 81-100 %
- ☐ Vet ej

Kan du uppskatta hur stor andel av dem som omfattas av etableringslagen som slutför samhällsorienteringen inom ett år från att de anmälades till samhällsorienteringen?

- ☐ 0-20 %
☐ 21-40 %
☐ 41-60 %
☐ 61-80 %
☐ 81-100 %
☐ Vet ej

Hur stor andel av dem som påbörjar samhällsorientering avbryter den innan den slutförts?

- ☐ 0-20 %
☐ 21-40 %
☐ 41-60 %
☐ 61-80 %
☐ 81-100 %
☐ Vet ej

Ser ni några skillnader i hur stor andel som avbryter samhällsorienteringen mellan målgruppen som omfattas av etableringslagen respektive den utökade målgruppen?

- ☐ Ja
☐ Nej

Hur stor andel av dem som påbörjar samhällsorientering avbryter den innan den slutförts inom respektive målgrupp?

	0-20 %	21-40 %	41-60 %	61-80 %	81-100 %	Vet ej
Bland målgruppen som omfattas av etableringslagen:	.	.	.	.	.	.
Bland den utökade målgruppen:	.	.	.	.	.	.

Vilka är de vanligaste orsakerna till att samhällsorienteringen avbryts innan den slutförts?

För målgruppen som omfattas av etableringslagen:

- ☐ Arbete
☐ Flytt till annan kommun
☐ Föräldraledighet

- ☐ Sjukdom
- ☐ Praktik
- ☐ Andra insatser prioriteras/krockar med samhällsorienteringen
- ☐ Vet ej
- ☐ Annat: _____

För den utökade målgruppen:

- ☐ Arbete
- ☐ Flytt till annan kommun
- ☐ Föräldraledighet
- ☐ Sjukdom
- ☐ Praktik
- ☐ Andra insatser prioriteras/krockar med samhällsorienteringen
- ☐ Vet ej
- ☐ Annat: _____

Vilket språkalternativ är vanligast förekommande att samhällsorienteringen genomförs på?

- ☐ Modersmål
- ☐ Annat språk som deltagaren behärskar väl
- ☐ Svenska med tolk
- ☐ Lätt svenska

På vilka tider/ vilka sätt erbjuder er kommun samhällsorientering?

- ☐ Dagtid
- ☐ Kvällstid
- ☐ Intensivkurs
- ☐ Sommarkurs
- ☐ Distanskurs, exempelvis via webb
- ☐ Annat: _____

Vilket material används i Samhällsorienteringen?

- ☐ Boken om Sverige
- ☐ Va med!-materialet
- ☐ Medborgarboken (ABF)
- ☐ Annat: _____

Har ni i planering och genomförande av samhällsorienteringen tagit hänsyn till deltagares olika förmåga att

	Ja	Nej
höra:	☐	☐
se:	☐	☐
röra sig:	☐	☐
tåla vissa ämnen (ex. födoämnen, dofter):	☐	☐

tolka och bearbeta information: ☐ ☐

Anordnar er kommun kompletterande samhällsorientering, utöver de 60 timmar som förordningen anger som lägsta gräns?

- ☐ Ja, ange det totala antalet timmar som ges: _____
- ☐ Nej

Beskriv kort den kompletterande samhällsorienteringen

Hur stor andel erbjuds hälsokommunikation på sitt modersmål?

- ☐ 0-20 %
- ☐ 21-40 %
- ☐ 41-60 %
- ☐ 61-80 %
- ☐ 81-100 %
- ☐ Vi erbjuder inte hälsokommunikation

Hur bedrivs hälsokommunikationen?

- ☐ Inom ramen för samhällsorienteringen, som en del i de 60 timmar som förordningen ställer som krav.
- ☐ I direkt anslutning till samhällsorienteringen men utöver de 60 timmar som förordningen ställer som krav.
- ☐ Som en egen insats, separat från samhällsorienteringen. Beskriv kortfattat hur den anordnas: _____

Hur bedömer ni era möjligheter att rekrytera samhällskommunikatörer på modersmål?

- ☐ Mycket lätt
- ☐ Ganska lätt
- ☐ Ganska svårt
- ☐ Mycket svårt

Vilka anställningsformer har samhällskommunikatörerna i er kommun?

- ☐ Tillsvidareanställning
- ☐ Visstidsanställd
- ☐ Visstidsanställd i form av timanställning
- ☐ Kombinerad tjänst (arbetar både som samhällskommunikatör och med andra uppdrag inom kommunen)
- ☐ Vet ej, annan aktör genomför samhällsorienteringen

Hur ofta utvärderar/följer kommunen upp samhällsorienteringen beträffande:

	Minst varje halvår	Varje år	Vartan- nat år	Mer sällan	Aldrig	Vet ej
Organisation och genomförande:	.	.	.	.	.	.
Deltagarnas synpunkter:	.	.	.	.	.	.

Hur anser ni att samverkan med Arbetsförmedlingen fungerar gällande:

	Mycket bra	Ganska bra	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Vet ej
Anmälan av deltagare till samhällsorientering:	.	.	.	.	.
Uppföljning av deltagarnas frånvaro:	.	.	.	.	.

Finns det någonting i den lokala samverkan som ni anser kan förbättras? I så fall, beskriv gärna ert förbättringsförslag kortfattat. (Exempelvis i samverkan med Arbetsförmedlingen eller andra kommunala verksamheter.)

Hur anser ni att den regionala samverkan i ert geografiska område fungerar kring samhällsorienteringen?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Ganska dåligt
- ☐ Mycket dåligt
- ☐ Samverkan saknas
- ☐ Vet ej

Finns det någonting i den regionala samverkan som ni anser kan förbättras? I så fall, beskriv gärna ert förbättringsförslag kortfattat.

Har ni några förslag på hur Länsstyrelsen kan bidra till en bättre regional samverkan i ert geografiska område? I så fall lämna gärna dem här.

Hur anser ni att den nationella samverkan i landet fungerar kring samhällsorientering?

- ☐ Mycket bra
- ☐ Ganska bra
- ☐ Ganska dåligt
- ☐ Mycket dåligt
- ☐ Vet ej

Finns det någonting i den nationella samverkan som ni anser kan förbättras? I så fall, beskriv gärna ert förbättringsförslag kortfattat.

Har ni några förslag på hur länsstyrelserna kan bidra till en bättre nationell samverkan? I så fall lämna gärna dem här.

Har ni förslag på förbättringar/åtgärder på strukturell nivå som skulle underlätta för er kommun i arbetet med samhällsorientering? I sådana fall, lämna gärna dem här.

Om ni har några kommentarer till någon av de frågor ni besvarat eller synpunkter på enkäten som helhet vill vi gärna att ni lämnar dem här.

Bilaga 3 - Anvisningar för länsvisa analyser

Anvisningar för de analyser som respektive länsstyrelse gjort utifrån kommunernas svar på webbenkäten.

1. Har kommunerna i ert län beredskap och kapacitet att leverera samhällsorientering till nyanlända som omfattas av etableringslagen?

I ert svar ber vi er beakta följande:

- Organisation
- Lokal samordning
- Regional samverkan
- Samhällskommunikatörer
- Jämställdhetskillnader i deltagande män och kvinnor
- Övrigt

2. Vad kan regeringen göra för att underlätta för kommunerna att leverera SO enligt kraven i förordningen?

3. Enligt förordningen om SO (2010:1138) 11 § ” Länsstyrelserna ska främja och stödja samarbete mellan kommuner om samhällsorientering”. Hur har ert län arbetat, ge gärna konkreta exempel?

4. Har ni några goda exempel eller viktiga erfarenheter i ert län?

5. Ytterligare kommentarer?

Bilaga 4 - Intervjuguide till gruppintervjuerna

1. Behovet av samhällsinformation

Vilken information om det svenska samhället har du haft behov av som ny i Sverige?

Målet ska vara att deltagarna utvecklar kunskap om:

- de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna (be deltagarna resonera)
- den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt (be deltagarna resonera)
- hur samhället är organiserat (be deltagarna resonera)
- praktiskt vardagsliv (be deltagarna resonera)

2. Föresättningar för att kunna delta

Har du haft svårt att kunna närvara på grund av ex, barnpassning, transporter?

3. Kursens innehåll

- Vilka ämnen anser de är viktigast?
- Finns det utrymme för dialog under utbildningen
- Har du kunnat påverka och anpassa innehållet i samhällsorienteringen?

4. Användbarhet

I vilken grad har SO förbättrat dina kunskaper om:

- de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna (be deltagarna beskriva hur)
- den enskildes rättigheter och skyldigheter i övrigt (be deltagarna beskriva hur)
- hur samhället är organiserat (be deltagarna beskriva hur)
- praktiskt vardagsliv (be deltagarna beskriva hur)

5. Utveckling

- Är det någon information du saknar i utbildningen?
- Var något särskilt intressant?
- Är det någon del av utbildningen som du tycker behöver utvecklas mer/saknar information? Förslag på vad det skulle kunna vara?
- Skulle du rekommendera den för andra nyanlända?
- Hur tycker du att det är mest effektivt att sprida information om utbildningen, så att så många nyanlända som möjligt får kännedom om den?
- Eventuella frågor eller medskick från deltagarna?

Bilaga 5 – Statistik från Arbetsförmedlingen

Tabell 1. Antal personer som varit i etableringen någon gång under perioden oktober 2015-september 2016.

Län	K	M	Totalsumma
Stockholms län	4471	6341	10812
Af Kultur	5	19	24
Uppsala län	907	1231	2138
Södermanlands län	1728	2303	4031
Östergötlands län	1805	2315	4120
Jönköpings län	2015	2960	4975
Kronobergs län	786	992	1778
Kalmar län	1254	1970	3224
Gotlands län	52	90	142
Blekinge län	887	1417	2304
Skåne län	4003	6218	10221
Hallands län	1012	1707	2719
Västra Götalands län	5539	7695	13234
Värmlands län	701	1035	1736
Örebro län	1604	2355	3959
Västmanlands län	1455	2060	3515
Dalarnas län	1447	2154	3601
Gävleborgs län	1769	2474	4243
Västernorrlands län	1083	1610	2693
Jämtlands län	583	861	1444
Västerbottens län	638	702	1340
Norrbottens län	528	649	1177
Totalsumma	34272	49158	83430

**Tabell 2. Antal personer som varit i etableringen och haft aktiviteten
Samhällsorientering någon gång under perioden oktober 2015-september 2016.**

Län	K	M	Totalsumma
Stockholms län	1224	1792	3016
Af Kultur	1	2	3
Uppsala län	346	457	803
Södermanlands län	501	697	1198
Östergötlands län	567	833	1400
Jönköpings län	285	428	713
Kronobergs län	116	144	260
Kalmar län	163	301	464
Gotlands län	13	25	38
Blekinge län	256	433	689
Skåne län	891	1574	2465
Hallands län	94	140	234
Västra Götalands län	1181	1802	2983
Värmlands län	120	183	303
Örebro län	203	341	544
Västmanlands län	238	359	597
Dalarnas län	338	549	887
Gävleborgs län	280	447	727
Västernorrlands län	402	539	941
Jämtlands län	119	216	335
Västerbottens län	198	257	455
Norrbottnens län	73	70	143
Totalsumma	7609	11589	19198

Tabell 3. Antal personer som lämnat etableringen under perioden oktober 2015 - september 2016

Län	K	M	Totalsumma
Stockholms län	1444	1918	3362
Af Kultur	5	20	25
Uppsala län	252	322	574
Södermanlands län	592	782	1374
Östergötlands län	634	718	1352
Jönköpings län	477	730	1207
Kronobergs län	270	267	537
Kalmar län	309	453	762
Gotlands län	6	21	27
10 Blekinge län	210	304	514
Skåne län	1094	1854	2948
Hallands län	239	468	707
Västra Götalands län	1598	2324	3922
Värmlands län	184	292	476
Örebro län	438	635	1073
Västmanlands län	474	631	1105
Dalarnas län	395	508	903
Gävleborgs län	558	698	1256
Västernorrlands län	285	439	724
Jämtlands län	130	228	358
Västerbottens län	201	174	375
Norrbottens län	104	151	255
Totalsumma	9899	13937	23836

Tabell 4. Antal personer som lämnat etableringen och haft aktiviteten samhällsorientering någon gång under perioden oktober 2015-september 2016

Län	K	M	Totalsumma
Stockholms län	49	70	119
Af Kultur	1	2	3
Uppsala län	83	66	149
Södermanlands län	57	70	127
Östergötlands län	33	37	70
Jönköpings län	27	39	66
Kronobergs län	16	7	23
Kalmar län	10	22	32
Gotlands län	2	10	12
Blekinge län	22	25	47
Skåne län	66	107	173
Hallands län	11	9	20
Västra Götalands län	117	144	261
Värmlands län	7	11	18
Örebro län	18	30	48
Västmanlands län	19	21	40
Dalarnas län	32	46	78
Gävleborgs län	23	39	62
Västernorrlands län	39	38	77
Jämtlands län	9	18	27
Västerbottens län	23	27	50
Norrbottnens län	6	6	12
Totalsumma	670	844	1514

